

प्रदेश सभा
प्रदेश नं.-५, बुटवल
विधेयक सङ्ग्रह
दोस्रो अधिवेशन

प्रदेश सभा सचिवालय
बुटवल

प्रदेश सभा

प्रदेश नं. ५, बुटवल

दोस्रो अधिवेशन

(२०७५/०९/३९-२०७५/०८/२४)

श्री पूर्ण बहादुर घर्ती	- सभामुख
श्री कृष्णी थारु	- उपसभामुख

सम्पादन तथा प्रकाशन मण्डल

श्री दुर्लभ कुमार पुनमजार	- प्रदेश सभा सचिव
श्री श्याम प्रसाद श्रेष्ठ	- उपसचिव (कानून)
श्री दिनेश अधिकारी	- अधिकृत आठौं
श्री विवश बोहरा	- कम्प्युटर अपरेटर

प्रकाशक : प्रदेश सभा सचिवालय, प्रदेश नं. ५, बुटवल, नेपाल

वितरण : निःशुल्क

प्रकाशन प्रति : १००० प्रति

प्रकाशन मिति : २०७६, आषाढ

सर्वाधिकार : प्रदेश सभा सचिवालयमा सुरक्षित

मुद्रण : प्रकाश अफसेट प्रेस, बुटवल

विषय सूचि

क्र. सं.	विधेयकको नाम	पेज नं.
१.	प्रदेश नं. ५ प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधाको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	१
२.	प्रदेश नं. ५ प्रदेश वित्त व्यवस्थापन विधेयक, २०७५	८
३.	प्रदेशको कर तथा गैरकर राजस्व लगाउने र उठाउने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	१२
४.	प्रदेश नं. ५, प्रदेश सरकारको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक	४०
५.	आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को सेवा र कार्यहरुको लागि प्रदेश नं. ५ प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	५६
६.	प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभा सचिवालय सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	६०
७.	प्रदेश नं. ५ प्रदेश सरकारका मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	७२
८.	प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	८३
९.	मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा सेवाका अन्य शर्तका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	९६
१०.	प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका गाउँ सभा र नगर सभाको कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक	११३
११.	प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक	११४

प्रदेश नं. ५ प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले
पाउने सुविधाको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : नेपालको संविधानमा गाउँ सभा, नगर सभा र जिल्ला समन्वय समितिका सदस्यहरुको सुविधा प्रदेश कानून बमोजिम हुने व्यवस्था भए बमोजिम स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न आवश्यक भएकाले,

प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “अध्यक्ष” भन्नाले संविधानको धारा २१५ को उपधारा (१) बमोजिमको गाउँ कार्यपालिकाको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ख) “उपाध्यक्ष” भन्नाले संविधानको धारा २१५ को उपधारा (२) बमोजिमको गाउँ कार्यपालिकाको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ग) “उपप्रमुख” भन्नाले संविधानको धारा २१६ को उपधारा (२) बमोजिमको नगर कार्यपालिकाको उपप्रमुख सम्झनु पर्छ ।

(घ) “कार्यपालिका” भन्नाले गाउँ कार्यपालिका वा नगर कार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “गाउँपालिका” भन्नाले संविधान बमोजिम स्थापना भएका गाउँपालिका सम्झनु पर्छ ।

(च) “प्रमुख” भन्नाले संविधानको धारा २१६ को उपधारा (१) बमोजिमको नगर कार्यपालिकाको प्रमुख सम्झनु पर्छ ।

(छ) “पदाधिकारी” भन्नाले अध्यक्ष, प्रमुख, समन्वय समिति प्रमुख, उपाध्यक्ष, उपप्रमुख वा समन्वय समिति उपप्रमुख तथा वडा अध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।

- (ज) “नगरपालिका” भन्नाले संविधान बमोजिम स्थापना भएका नगरपालिका सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले उपमहानगर पालिकालाई समेत सम्भन्नु पर्छ ।
- (झ) “वडा” भन्नाले गाउँपालिका वा नगरपालिकाको वडा सम्भन्नु पर्छ ।
- (ञ) “सदस्य” भन्नाले संविधानको धारा २१५ को उपधारा (२) बमोजिमको गाउँ कार्यपालिका वा संविधानको धारा २१६ को उपधारा (२) बमोजिमको नगर कार्यपालिकाको सदस्य सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले संविधानको धारा २२० को उपधारा (३) बमोजिमको जिल्ला समन्वय समितिको सदस्यलाई समेत सम्भन्नु पर्छ ।
- (ट) “समन्वय समिति प्रमुख” भन्नाले संविधानको धारा २२० को उपधारा (३) बमोजिमको जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख सम्भन्नु पर्छ ।
- (ठ) “समन्वय समिति उपप्रमुख” भन्नाले संविधानको धारा २२० को उपधारा (३) बमोजिमको जिल्ला समन्वय समितिको उपप्रमुख सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) “सभा” भन्नाले गाउँपालिकाको हकमा गाउँ सभा, नगरपालिकाको हकमा नगर सभा र जिल्ला समन्वय समितिको हकमा जिल्ला सभा सम्भन्नु पर्छ ।
- (ढ) “सभाका सदस्य” भन्नाले संविधानको धारा २२२ र २२३ बमोजिमको गाउँसभा वा नगरसभाका सदस्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (ण) “स्थानीय तह” भन्नाले गाउँपालिका वा नगरपालिका वा जिल्ला सभा सम्भन्नुपर्छ ।
३. **सुविधा** : पदाधिकारी र सदस्यले आफू निर्वाचित भई काम कारवाही शुरु गरेको मिति देखि अनुसूची-१ बमोजिमको रकममा नबढ्ने गरी स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोत समेतको आधारमा मासिक सुविधा पाउनेछन् ।
४. **सभाका सदस्यहरुको भत्ता** : (१)मासिक सुविधा पाउने पदाधिकारी बाहेकका सभाका सदस्यले सभा वा कार्यपालिका वा वडा समिति वा स्थानीय तहको कुनै समिति वा उपसमितिको बैठकमा भाग लिएको

प्रत्येक दिनको लागि अनुसूची-१ बमोजिमको बैठक भत्ता वापतको रकम पाउनेछन्

(२) उपदफा (१) बमोजिम सभा र समिति वा उपसमितिको बैठक एकै दिन बसेकोमा सभाका सदस्यले कुनै एउटा बैठकको मात्र भत्ता पाउनेछ ।

५. यातायात सुविधा : (१) प्रमुख तथा अध्यक्षलाई सम्बन्धित स्थानीय तहले सवारी साधन उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(२) पदाधिकारीलाई उपदफा (१) बमोजिमको सवारी साधन उपलब्ध नभएको अवस्थामा सम्बन्धित सभाले तोकेबमोजिमको यातायात सुविधा उपलब्ध गराउनेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम सवारी साधन उपलब्ध गराएकोमा यस दफा बमोजिमको अन्य यातायात सुविधा उपलब्ध गराईने छैन र त्यस्तो सवारी साधनलाई सभाले तोके बमोजिमको इन्धन र मोविल उपलब्ध गराईनेछ ।

(४) सवारी साधन उपलब्ध नभएका उपाध्यक्ष वा उपप्रमुख वा वडाध्यक्ष वा सदस्यलाई स्थानीय तहको केन्द्र रहेको स्थानमा बैठकमा भाग लिन आउँदा र जाँदा ५ कि.मि. भन्दा बढीको पैदल हिडनु पर्ने भएमा वा यातायात सुविधा भएकोमा आधा घण्टाभन्दा बढी समय लाग्ने भएमा त्यस्तो पदाधिकारी तथा सदस्यले स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोत समेतको आधारमा स्थानीय सार्वजनिक यातायातमा लाने खर्च रकम बराबरको यातायात खर्च पाउन सक्नेछन् ।

६. पत्रपत्रिका र सञ्चार सुविधा : (१) स्थानीय तहले पदाधिकारी तथा सदस्यलाई स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोत समेतको आधारमा न्यूनतम संख्यामा पत्रपत्रिका खरिद गरी उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) पदाधिकारी तथा सदस्यलाई सञ्चार सुविधा वापत अनुसूची-१ मा उल्लेख भएबमोजिमको रकममा नबढ्ने गरी स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोत समेतको आधारमा सञ्चार सुविधा वापतको रकम दिइनेछ ।

७. दैनिक भ्रमण भत्ता : (१) पदाधिकारी, सदस्य तथा सभाका सदस्यले कार्यालयको कामको सिलसिलामा आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहेक नेपाल भित्र वा नेपाल बाहिर भ्रमण गर्दा स्थानीय तहको आन्तरिक स्रोत समेतको आधारमा अनुसूची-१ बमोजिमको दरमा नबढ्ने गरी दैनिक भ्रमण भत्ता पाउनेछन् ।

(२) पदाधिकारी, सदस्य तथा सभाका सदस्यले उपदफा (१) बमोजिम लाग्ने यातायात खर्च वापत विल बमोजिमको रकम पाउनेछन् ।

(३) पदाधिकारी, सदस्य तथा सभाका सदस्यले उपदफा (१) बमोजिम भ्रमण गर्दा भ्रमण अवधिको लागि अनुसूची-१ बमोजिमको रकमको दुर्घटना विमा गर्दा लाग्ने विमाशुल्क वापत विल बमोजिमको रकम पाउनेछन् ।

(४) पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको भ्रमण सम्बन्धी अन्य ब्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

८. **निवृत्तिभरण पाउनेको हकमा उपलब्ध हुने सुविधा :** नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय सरकारको सेवाबाट अवकाश लिई त्यस्तो सरकार वा तहबाट निवृत्तिभरण पाइरहेको कुनै व्यक्ति पदाधिकारी, सदस्य वा सभा सदस्य निर्वाचित भएमा त्यस्तो व्यक्तिले दफा ३ बमोजिमको मासिक सुविधा वा निवृत्तिभरण मध्ये कुनै एक मात्र पाउनेछ ।

तर सो बाहेकका सुविधा अन्य पदाधिकारी तथा सदस्यले पाए सरह पाउनेछ ।

९. **दृष्टिविहिन वा अशक्त पदाधिकारी वा सदस्यलाई विशेष सुविधा :** (१) कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा सभाका सदस्य दृष्टिविहिन वा शारीरिक रूपले अशक्त भई हिँडडुल गर्न निजलाई सहयोगीको सेवा आवश्यक भएमा गाउँ कार्यपालिका, नगर कार्यपालिका वा जिल्ला समन्वय समितिले त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा सभाका सदस्यको साथमा रहने निजले रोजेको एकजना सहयोगि उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उपलब्ध गराइएको सहयोगिलाई पदाधिकारी वा सदस्य वा सभाका सदस्यलाई उपलब्ध गराइए सरहको दैनिक भत्ता र यातायात खर्च दिईनेछ ।

१०. **भत्ता तथा सुविधा वापतको रकम भुक्तानी :** (१) पदाधिकारी, सदस्य र सभाका सदस्यले यस ऐन बमोजिम पाउने पारिश्रमिक, भत्ता तथा अन्य सुविधा वापतको रकम सम्बन्धित सभाको सचिवालय वा गाउँ कार्यपालिका, नगर कार्यपालिका वा जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयले सम्बन्धित पदाधिकारी वा सदस्यको बैंक खाता खोली सो मार्फत भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै पदाधिकारी, सदस्य र सभाका सदस्यको बैंकमा खाता खोल्न नसक्ने

अवस्था भएमा निजले पाउने भत्ता वा अन्य सुविधा वापतको त्यस्तो रकम सम्बन्धित सभाको सचिवालय वा गाउँ कार्यपालिका, नगर कार्यपालिका वा जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयबाट उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

११. **भत्ता नपाउने** : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै पदाधिकारी वा सदस्य वा सभाका सदस्य आफ्नो पदबाट निलम्बित भएमा त्यस्तो निलम्बित अवधिभर र फौजदारी अभियोगमा कैदमा रहेको अवधिभरको लागि निजले यस ऐन बमोजिम पाउने कुनै किसिमको सुविधा वा भत्ता पाउने छैन ।

तर त्यस्तो अभियोग प्रमाणित नभई अदालतबाट सफाई पाएमा निजले दफा ३ बमोजिमको सुविधा पाउन बाधा पर्ने छैन ।

१२. **सुविधा कम हुने गरी निर्णय गर्न सक्ने** : यस ऐनले पदाधिकारी तथा सदस्यका लागि निर्धारण गरेको सुविधा सम्बन्धमा आफ्नो श्रोत तथा क्षमताका आधारमा कम हुने गरी सम्बन्धित सभाले निर्णय गर्न सक्नेछ ।

१३. **अन्य सुविधा लिन नहुने** : स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले यस ऐनले निर्धारण गरेको सुविधा बाहेक अन्य सुविधा लिन पाउने छैनन् ।

१४. **अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्ने** : प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी पदाधिकारी, सदस्य वा सभा सदस्यको यस ऐन बमोजिम उपलब्ध भईरहेको सुविधामा मर्का नपर्ने किसिमबाट अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

१५. **सार्वजनिक गर्नु पर्ने** : स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले यस ऐन बमोजिम प्राप्त गरेका सुविधाहरु सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

१६. **बचाऊ** : यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अगाडी सभाको निर्णय बमोजिम पदाधिकारी तथा सदस्यले पाएको सुविधा यस ऐनमा ब्यवस्था भएको हदसम्म यसै ऐन बमोजिम भएको मानिनेछ ।

अनुसूची १

(दफा ३, ४, ६, २ ७ सँग सम्बन्धित)

पदाधिकारी, सदस्य र सभाका सदस्यले पाउने सुविधा

(क) गाउँ कार्यपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सदस्य तथा गाउँ सभाका सदस्यको सुविधा

क्र. सं.	सुविधाको किसिम	ईकाई दर	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	वडा अध्यक्ष	कार्यपालिका सदस्य	सभाका सदस्य
१.	मासिक सुविधा	प्रति महिना रु.	३०,०००	२७,०००	२०,०००	१२,०००	७,०००
२.	कार्यपालिका/सभाको बैठक भत्ता	प्रति बैठक रु.	७००	७००	७००	७००	७००
३.	दैनिक भ्रमण भत्ता	प्रति दिन रु.	१,८००	१,६००	१,५००	१,५००	१,५००
४.	विदेश भ्रमण गर्दाको दैनिक भत्ता	प्रति दिन अमेरिकी डलरमा	१५०	१२५	१२५	१२५	१२५
५.	यात्रा बिमा	प्रति भ्रमण रु. (लाखमा)	१०	१०	१०	१०	१०

(ख) नगर कार्यपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, सदस्य तथा नगर सभाका सदस्यको सुविधा

(अ) नगरपालिका

क्र. सं.	सुविधाको किसिम	ईकाई दर	प्रमुख	उपप्रमुख	वडा अध्यक्ष	कार्यपालिका सदस्य	सभाका सदस्य
१.	मासिक सुविधा	प्रति महिना रु.	३५,०००	३०,०००	२५,०००	१३,०००	८,०००
२.	कार्यपालिका/सभाको बैठक भत्ता	प्रति दिन रु.	१,०००	१,०००	१,०००	१,०००	१,०००
३.	दैनिक भ्रमण भत्ता	प्रति दिन रु.	२,०००	१,८००	१,६००	१,६००	१,५००
४.	विदेश भ्रमण गर्दाको दैनिक भत्ता	प्रति दिन अमेरिकी डलरमा	१६०	१४०	१४०	१४०	१४०
५.	यात्रा बिमा	प्रति भ्रमण रु. (लाखमा)	१०	१०	१०	१०	१०

(आ) उपमहानगरपालिका

क्र. सं.	सुविधाको किसिम	ईकाई दर	प्रमुख	उपप्रमुख	वडा अध्यक्ष	कार्यपालिका सदस्य	सभाका सदस्य
१.	मासिक सुविधा	प्रति महिना रु.	४०,०००	३५,०००	२६,०००	१५,०००	९,०००
२.	कार्यपालिका /सभाको बैठक भत्ता	प्रति दिन रु.	१,०००	१,०००	१,०००	१,०००	१,०००
३.	दैनिक भ्रमण भत्ता	प्रति दिन रु.	२,०००	१,८००	१,६००	१,६००	१,५००
४.	विदेश भ्रमण गर्दाको दैनिक भत्ता	प्रति दिन अमेरिकी डलरमा	१७५	१५०	१५०	१५०	१५०
५.	यात्रा विमा	प्रति भ्रमण रु.(लाखमा)	१०	१०	१०	१०	१०

(ग) जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख, उपप्रमुख तथा सदस्यको सुविधा

क्र. सं.	सुविधाको किसिम	ईकाई दर	प्रमुख	उपप्रमुख	जिल्ला समन्वय समितिको सदस्य
१.	मासिक सुविधा	प्रति महिना रु.	४१,०००	३६,०००	१६,०००
२.	बैठक भत्ता	प्रति बैठक रु.	१,०००	१,०००	१,०००
३.	दैनिक भ्रमण भत्ता	प्रति दिन रु.	२,०००	१,८००	१,६००
४.	विदेश भ्रमण गर्दाको दैनिक भत्ता	प्रति दिन अमेरिकी डलरमा	१७५	१५०	१५०
५.	यात्रा विमा	प्रति भ्रमण रु.(लाखमा)	१०	१०	१०

द्रष्टव्यः

१. कार्यपालिका सदस्य विषयगत समितिको संयोजक भएमा वडा अध्यक्ष सरह सुविधा पाउनेछन् ।
२. पदाधिकारी सदस्य तथा सभाका सदस्यहरूले विदेश भ्रमण गर्दा भारतको भारतको चेन्नाई, हैदराबाद, बैंगलोर, मुम्बई, दिल्ली, कोलकाता, र बङ्गलादेशको ढाका र चटगाउँ बाहेक अन्य स्थानमा रात बिताउनु पर्दा माथि उल्लिखित दरको पचास प्रतिशत रकम मात्र दिइनेछ ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०२/१६

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०२/२८

प्रदेश नं. ५ प्रदेश वित्त व्यवस्थापन विधेयक, २०७५

प्रस्तावना: प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहलाई राजस्व बाँडफाँट तथा अनुदान हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रदेश नं. ५ को प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ प्रदेश वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो ऐन प्रदेश नं. ५ भर तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) “आयोग” भन्नाले संविधानको धारा २५० बमोजिमको राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग सम्झनु पर्छ ।

(ख) “प्रदेश संचित कोष” भन्नाले संविधानको धारा २०४ बमोजिमको प्रदेश संचित कोष सम्झनु पर्छ ।

(ग) “योजना” भन्नाले आयोजना, परियोजना, कार्यक्रम समेत सम्झनु पर्छ ।

(घ) “वित्तीय समानीकरण अनुदान” भन्नाले दफा ४ बमोजिमको अनुदान सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “विशेष अनुदान” भन्नाले दफा ७ बमोजिमको अनुदान सम्झनु पर्छ ।

(च) “सशर्त अनुदान” भन्नाले दफा ५ बमोजिमको अनुदान सम्झनु पर्छ ।

(छ) “समपूरक अनुदान” भन्नाले दफा ६ बमोजिमको अनुदान सम्झनु पर्छ ।

(ज) “स्थानीय संचित कोष” भन्नाले संविधानको धारा २२९ बमोजिमको स्थानीय संचित कोष सम्झनु पर्छ ।

(झ) “संविधान” भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनु पर्छ ।

३. **करको बाँडफाँट:** (१)साझा सूचीमा रहेको प्रदेशले लगाएको र उठाएको करबाट उठेको रकम प्रदेश सरकारले प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा भएको रकममध्ये साठी प्रतिशत प्रदेश सरकारलाई र चालीस प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँट गरिनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा भएको रकममध्ये प्रदेश सरकारले प्राप्त गर्ने रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला गरिनेछ र स्थानीय तहलाई प्रदान गरिने रकम स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा गरिनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा भएको रकम संविधान र यस ऐनको अधीनमा रही आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई बाँडफाँट गर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम बाँडफाँटबाट प्रत्येक स्थानीय तहले प्राप्त गर्ने रकम प्रदेश सरकारले मासिक रूपमा सम्बन्धित स्थानीय सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम बाँडफाँट हुने रकम आर्थिक वर्षको अन्तिम महिनामा हिसाब मिलान गरिनेछ ।

४. **वित्तीय समानीकरण अनुदान:** (१) संविधानको धारा ६० को उपधारा (५) तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ८ को उपदफा (२) बमोजिम प्रदेश सरकारले स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिसमा स्थानीय तहलाई वित्तीय समानीकरण अनुदान वितरण गर्नेछ ।

(२) प्रदेशले नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान र आफ्नो स्रोतबाट उठ्ने राजस्व समेतका आधारमा उपदफा (१) बमोजिम स्थानीय तहलाई बाँडफाँट हुने समानीकरण अनुदान रकम निर्धारण गर्नेछ।

५. **सशर्त अनुदान:** (१) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ को उपदफा (३) बमोजिम प्रदेश सरकारले स्थानीय तह वा प्रदेश सरकारको कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न संविधानको धारा २५१ को उपधारा (१) को खण्ड (ग) बमोजिम आयोगले तोकेको आधार बमोजिम स्थानीय तहलाई सशर्त अनुदान प्रदान गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सशर्त अनुदान प्रदान गर्दा प्रदेश सरकारले योजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक शर्त तोक्नेछ र सम्बन्धित स्थानीय तहले त्यस्तो शर्तको पालना गर्नु पर्नेछ।

(३) सशर्त अनुदान प्रदान गर्ने कार्यविधि तथा अन्य व्यवस्था प्रदेश सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

६. **समपूरक अनुदान:** (१) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न समपूरक अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समपूरक अनुदान प्रदान गर्दा देहायका कुरालाई आधार बनाइनेछ:

- (क) योजनाको सम्भाव्यता,
- (ख) योजनाको लागत,
- (ग) योजनाबाट प्राप्त हुने प्रतिफल र लाभ,
- (घ) योजना कार्यान्वयन गर्नसक्ने वित्तीय तथा भौतिक क्षमता र जनशक्ति,

(ड) योजनाको आवश्यकता र प्राथमिकता ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको समपूरक अनुदान कुनै योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा प्रदान गरिनेछ ।

(४) समपूरक अनुदान प्रदान गर्ने कार्यविधि तथा अन्य व्यवस्था प्रदेश सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

७. **विशेष अनुदान:** (१) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) बमोजिम प्रदेश सरकारले देहायको कुनै उद्देश्य राखी स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कुनै खास योजनाको लागि विशेष अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ:

(क) शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी जस्ता आधारभूत सेवाको विकास र आपूर्ति गर्ने,

(ख) अन्तर स्थानीय तहको सन्तुलित विकास गर्ने,

(ग) आर्थिक, सामाजिक वा अन्य कुनै प्रकारले विभेदमा परेका वर्ग वा समुदायको उत्थान र विकास गर्ने ।

(२) विशेष अनुदान प्रदान गर्ने कार्यविधि तथा अन्य व्यवस्था प्रदेश सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

८. **अनुदानको प्रयोग:** यस ऐन बमोजिम प्राप्त भएको अनुदानको रकम जुन प्रयोजनका लागि प्राप्त भएको हो सोही प्रयोजनका लागि प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

९. **कार्यविधि बनाउन सक्ने:** यस ऐन कार्यान्वयनका लागि प्रदेश सरकारले आवश्यक कार्यविधि बनाउन सक्नेछ ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०२/३०

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०२/३१

प्रदेशको कर तथा गैरकर राजस्व लगाउने र उठाउने सम्बन्धमा व्यवस्था
गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : प्रदेशको समग्र विकासका लागि आवश्यक स्रोतको रूपमा रहेको राजस्व लगाउने तथा उठाउने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले

प्रदेश नं. ५ को प्रदेशसभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ प्रदेश कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन २०७५” रहेको छ।
(२) यो ऐन प्रदेश नं. ५ भर लागू हुनेछ र यस ऐन बमोजिमको कर वा राजस्व बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति जहाँसुकै रहे बसेको भए पनि निजको हकमा समेत लागू हुनेछ।
(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-
(क) "आर्थिक ऐन" भन्नाले सालबसाली आर्थिक ऐन सम्झनु पर्छ।
(ख) "कम्पनी" भन्नाले प्रचलित संघीय कानून बमोजिम स्थापना भएको कम्पनी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्थालाई समेत जनाउँछ।
(ग) "कर" भन्नाले आर्थिक ऐन बमोजिमको कर सम्झनु पर्छ।
(घ) "कर अधिकृत" भन्नाले प्रदेश सरकारले दफा ५ बमोजिम नियुक्त गरेको कर अधिकृत सम्झनु

पछ र सो शब्दले कर अधिकृतको रूपमा काम गर्न जिम्मेवारी सुम्पेको वा कर अधिकृतको प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने प्रदेश सरकारको अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई समेत जनाउँछ ।

- (ड) “कर कार्यालय” भन्नाले प्रदेशमा कर सम्बन्धी काम, कारवाही र निर्णय गर्ने महाशाखा, शाखा वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको कार्यालयको रूपमा रहेको प्रदेश सरकार अन्तर्गतको संगठन संरचना सम्झनु पर्छ ।
- (च) “करदाता” भन्नाले कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतले कुनै करको विवरण बुझाउन सूचना दिएको वा अरु कुनै कारवाही प्रक्रिया शुरु गरेको व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ ।
- (छ) “कर निर्धारण” भन्नाले कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण सम्झनु पर्छ र सो शब्दले पुनः कर निर्धारण र संशोधित कर निर्धारणलाई समेत जनाउँछ ।
- (ज) “गैरकर राजस्व” भन्नाले कर बाहेकका गैरकर राजस्व सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “परिवार” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नी, बाबु, आमा र अंश छुट्टिए वा नछुट्टिएका नावालिंग सन्तान सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) “प्रदेश कर प्रमुख” भन्नाले प्रदेश सरकारले कर प्रशासन सम्बन्धी प्रमुख जिम्मेवारी तोकी नियुक्त

गरेको अधिकृत स्तरको कर्मचारी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यसरी प्रदेश कर प्रमुख नियुक्त नभएकोमा प्रदेश आर्थिक तथा योजना मन्त्रालयको सचिवलाई जनाउँछ ।

- (ट) "प्रदेश" भन्नाले प्रदेश नं ५ लाई जनाउनेछ ।
- (ठ) "व्यक्ति" भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।
- (ड) "स्थानीय तह" भन्नाले प्रदेश नं. ५ भित्र पर्ने गाउँपालिका, नगरपालिका, उप महानगरपालिका र महानगरपालिका सम्झनुपर्छ ।
- (ढ) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद-२

राजस्व निर्धारणका आधार र कर प्रशासन

३. कर तथा गैरकर राजस्व निर्धारणका आधार : (१) कर राजस्व देहायका आधारमा निर्धारण गरिनेछ :-

- (क) कर तिर्न सक्ने क्षमता,
- (ख) कर प्रणाली समानता र न्यायमा आधारित हुने अवस्था,
- (ग) कर प्रशासन सरल, पारदर्शी र मितव्ययी हुने अवस्था,
- (घ) नागरिकको सुविधा,
- (ङ) स्वेच्छिक रूपमा कर तिर्न प्रेरित हुने वातावरणको सिर्जना,

(च) करको आधार, करको दर र कर तिर्ने अवधिको सुनिश्चितता ।

(२) गैरकर राजस्व उपलब्ध गराइने सेवा, सहूलियत र सुबिधाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मानी निर्धारण गरिनेछ ।

४. कर प्रशासन : (१) यस ऐन बमोजिमको कर तथा गैरकरको प्रशासन प्रदेश सरकारले गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर प्रशासन व्यावसायिक, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन आवश्यकता अनुसार कर कार्यालय रहन सक्नेछन् ।

५. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था : (१) प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत दरवन्दी अनुसारका विभिन्न तहका कर्मचारी प्रदेश कर कार्यालयमा रहन सक्नेछन् ।

(२) प्रदेश कर कार्यालयमा प्रदेश सरकारले प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृत दरवन्दीका आधारमा एक वा सो भन्दा बढी तहका कर अधिकृतहरू, कर सहायक तथा सहयोगीहरूलाई काममा लगाउन सक्नेछ ।

६. कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त कर अधिकृतको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) करदाता दर्ता गर्ने,

(ख) करदाताबाट विवरण प्राप्त गर्ने,

(ग) कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने,

(घ) कर संकलन गर्ने,

- (ड) कर तथा गैर कर राजस्व चुहावट रोक्न आवश्यक कार्य गर्ने,
- (च) करदाता मैत्री वातावरण बनाउन उपयुक्त र आवश्यक कार्य गर्ने,
- (छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ज) राजस्वको प्रक्षेपण गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने,
- (झ) करदाताका खातापाता र हरहिसाव दुरुस्त राख्न लगाउने,
- (ञ) कर सम्बन्धी अभिलेख दुरुस्त राख्ने,
- (ट) कर सम्बन्धी अन्य काम गर्ने।

७. **अधिकार प्रत्यायोजन** : (१) प्रदेश कर प्रमुखले संविधान र यस कानून बमोजिम आफूमा रहेको कर तथा राजस्व उठाउने अधिकार कर कार्यालयका प्रमुख तथा कर अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(२) कर कार्यालयका प्रमुखले आफूलाई प्राप्त अधिकार आवश्यकता अनुसार आफ्नो सामान्य रेखदेख र नियन्त्रणमा रहने गरी आफू मातहतका कर अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(३) कर कार्यालयको प्रमुख र कर अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयबाट कुनै खास निर्देशन भएकोमा सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

८. **प्रत्यायोजित अधिकार र जिम्मेवारी** : (१) दफा ७ बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा रहनेछ।

(२) दफा ७ बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्नेले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने प्रति उत्तरदायी रही प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-३

कर तथा गैरकर

९. घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क : (१) प्रदेशले आफ्नो क्षेत्रभित्र घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन गर्दा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क लगाउनेछ ।

(२) घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क रजिष्ट्रेशन गर्दाको बखतमा रजिष्ट्रेशन पारित गरी गराई स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई लाग्नेछ ।

(३) घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क प्रत्येक कारोबारको लिखतमा उल्लेख भएको रकम वा सो प्रयोजनको लागि निर्धारण गरिएको न्यूनतम रकम मध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकममा लाग्नेछ ।

(४) यस दफा बमोजिम लगाइएको घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क घर, जग्गा वा घर जग्गा रहेको स्थानीय तहले उठाउनेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम उठाएको रजिष्ट्रेशन शुल्क मध्येबाट साठी प्रतिशतले हुने रकम स्थानीय तहले स्थानीय सञ्चित कोषमा राखी चालीस प्रतिशतले हुने रकम मासिक रूपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम स्थानिय तहले घर जग्गा रजिष्ट्रेशन पारित गर्दाको अवस्थामा नेपाल सरकारले तोकेको दरमा

पूँजिगत लाभकर असूल गरी नेपाल सरकारले तोकेको राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(७) नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय तह तथा सरकारी निकायलाई घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेशन गर्दा कुनै शुल्क लाग्ने छैन ।

१०. **सवारी साधन कर :** (१) प्रदेशले सवारी साधनमा सवारी साधन कर लगाउनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि "सवारी साधन" भन्नाले इन्धन वा उर्जा प्रयोग गरी यान्त्रिक शक्तिबाट सडकमा चल्ने सवारी साधन सम्झनु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सवारी साधन कर लगाउदा सवारी साधनको प्रकृति र क्षमताका आधारमा समान प्रकृतिका सवारी साधनलाई समान दर कायम हुने गरी लगाइनेछ ।

(३) सवारी साधन भएका व्यक्तिले आफ्नो स्थायी ठेगाना वा बसाई सराई गरेको स्थान वा रोजगार वा व्यवसायको सिलसिलामा तत्काल बसोबास गरेको स्थान वा कारोबार दर्ता रहेको स्थान रहेको प्रदेशको कर कार्यालय वा तोकिएको निकायमा तोकिए बमोजिम सवारी साधन दर्ता गरी सवारी साधन कर बुझाउनु पर्नेछ ।

(४) यो ऐन प्रारम्भ हुनु पूर्व सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ बमोजिम दर्ता भएका सवारी साधनका धनीले २०७५ चैत्र मसान्तसम्म उपदफा (३) बमोजिम सवारी दर्ता गरी कर बुझाई सक्नु पर्नेछ ।

(५) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि टाँगा, रिक्सा र विद्युतीय रिक्सामा सवारी साधन कर सम्बन्धित स्थानीय तहले लगाउने र उठाउनेछ ।

११. **मनोरन्जन कर :** (१) प्रदेशले चलचित्र घर, भिडियो घर, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, कन्सर्ट जस्ता मनोरन्जनस्थलमा देखाइने मनोरन्जनका सेवामा मनोरन्जन कर लगाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको मनोरन्जन कर मनोरन्जनको लागि एकमुष्ट तोकिएको अवस्थामा सोही बमोजिम अन्यथा मनोरन्जन स्थलको टिकटमा लाग्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको मनोरन्जन करबाट उठेको रकम मनोरन्जनस्थलका धनीले कर उठाएको महिनाभन्दा पछिको महिनाको २५ गतेभित्र सम्बन्धित स्थानीय तहमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम जम्मा भएको रकममध्येबाट साठी प्रतिशतले हुने रकम सम्बन्धित स्थानीय तहले सञ्चित कोषमा राखी बाँकी चालीस प्रतिशतले हुने रकम मासिक रूपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिमको कर प्रशासन स्थानीय तहले गर्नेछ ।

१२. **विज्ञापन कर :** (१) प्रदेशमा विज्ञापन सामग्री राखे वापत लाग्ने विज्ञापन कर सम्बन्धित स्थानीय तहलेले लगाउने र उठाउनेछ ।

स्पष्टिकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "विज्ञापन सामग्री" भन्नाले होडिङ्ग बोर्ड, नियोन, डिजिटल डिस्प्ले, भिन्ते लेखन, तुल, खम्बा वा सवारी साधनमा राखिने सामग्री, पोष्टर, बेलुन जस्ता सामग्री सम्झनु पर्छ ।

(२) कसैले विज्ञापन सामाग्री राख्न चाहेमा अनुमतिको लागि सम्बन्धित स्थानीय तहमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको निवेदन पर्न आएमा स्थानीय तहले सर्वसाधारण जनताको हित हुने देखिएमा विज्ञापन कर लिई विज्ञापन सामग्री राख्न अनुमति दिन सक्नेछ ।

(४) गाउँपालिका वा नगरपालिकाले उपदफा (३) बमोजिमको अनुमति दिँदा विज्ञापन राख्न पाउने अवधि, नवीकरण गर्नु पर्ने समय, नवीकरण नगरेमा लाग्ने शुल्क, सौन्दर्य बिगान नहुने कुरा, वातावरणीय स्वच्छता, सार्वजनिक यातायातमा पर्न सक्ने असर, सामग्रीको भाषिक शुद्धता र सालीनता जस्ता विषयमा आवश्यक शर्त किटान गर्नेछ ।

(५) नेपाल सरकार, प्रदेश वा स्थानीय तह वा सरकारी संस्थाका जग्गा वा सम्पत्ति (पोल आदि) प्रयोग गरी राखिएका विज्ञापन सामग्रीमा विज्ञापन कर उठाउनु अघि स्थानीय तहले सो निकायसँग आवश्यक स्वीकृति तथा समन्वय गर्नु पर्नेछ ।

(६) व्यापारिक वा व्यावसायिक प्रयोजनका लागि राखिएका विज्ञापनमा लागेको विज्ञापन कर छुट वा मिनाहा हुन सक्ने छैन ।

(७) नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय तहले राखेका विज्ञापनमा विज्ञापन कर लाग्ने छैन ।

(८) यस दफा बमोजिम विज्ञापन करबाट उठेको रकम मध्येबाट साठी प्रतिशतले हुने रकम गाउँपालिका वा नगरपालिकाले सञ्चित कोषमा राखी चालीस प्रतिशतले हुने रकम मासिक रूपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

(९) विज्ञापन कर असूल सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहको कानून बमोजिम हुनेछ ।

१३. कृषि आयमा कर : (१) प्रदेशले आफ्नो क्षेत्र भित्रको कृषि आयमा कर लगाउनेछ ।

(२) यो कर स्वयंकर निर्धारण प्रणालीमा आधारित हुनेछ ।

(३) कृषि आयमा कर लगाउने प्रक्रिया प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१४. पर्यटन शुल्क : (१) प्रदेश आफैले निर्माण गरेको र संघीय सरकारबाट हस्तान्तरण भइ आउने पर्यटकीय स्थल, पर्यटन व्यवसाय र पर्यटकीय क्रियाकलापमा सेवाको लागत सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मानी पर्यटन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेशले आफ्नो क्षेत्र भित्र पर्यटक प्रवेश गरेको आधारमा मात्र पर्यटन शुल्क लगाउने छैन ।

१५. प्राकृतिक स्रोत शुल्क : (१) प्राकृतिक स्रोतमध्ये आफ्नो क्षेत्रभित्र ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो र दहत्तर बहत्तरको संकलन शुल्क प्रदेशले लगाउनेछ ।

(२) स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्र ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो र दहत्तर बहत्तरको संकलन गर्नु अघि प्रचलित संघीय कानून बमोजिम आवश्यक पर्ने स्वीकृत वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन र कार्ययोजना प्रदेश सरकार समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको स्वीकृत वातावरणीय अध्ययन र कार्ययोजना प्राप्त भएमा प्रदेशले नेपाल सरकारको नीतिको अधीनमा रही वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने तथा सर्वसाधारण जनताको हित हुने देखेमा स्थानीय तहलाई त्यस्तो क्षेत्रमा ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो र दहत्तर बहत्तर संकलन गर्न गराउन आवश्यक शर्त तोकी वा नतोकी स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम स्वीकृति प्राप्त भएमा स्थानीय तहले त्यस्तो क्षेत्रमा ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो र दहत्तर बहत्तर संकलन गर्न गराउन सक्नेछ ।

(५) प्रदेश सरकारले स्थानीय तहले ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो र दहत्तर बहत्तर संकलन गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधि बनाई जारी गर्नेछ र त्यस्तो कार्यविधि स्थानीय तहले ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो र दहत्तर बहत्तर संकलन गर्दा वा गराउँदा पालना गर्नु पर्नेछ ।

(६) ढुङ्गा, गिटी, बालुवा , माटो र दहत्तर बहत्तर संकलनबाट उठेको शुल्क मध्येबाट साठी प्रतिशतले हुने रकम स्थानीय तहले स्थानीय सञ्चित कोषमा राखी चालीस प्रतिशतले हुने रकम मासिक रूपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

१६. सेवा शुल्क तथा दस्तुर : प्रदेशले संविधानको अनुसूची-६ बमोजिमका क्षेत्र र विषयमा आफूले पुन्याएको सेवा वापत सेवा शुल्क तथा दस्तुर लगाई उठाउन सक्नेछ ।
१७. दण्ड जरिवाना : प्रदेशले संविधानको अनुसूची-६ बमोजिमका क्षेत्र र विषयमा दण्ड जरिवाना लगाई उठाउन सक्नेछ ।
१८. अन्य कर उठाउन सक्ने : प्रदेशले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका कर लाग्ने अन्य विषयमा कर उठाउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-४

करदाता दर्ता

१९. करदाताको पहिचान तथा दर्ता : (१) कसैले व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहेमा व्यवसाय गर्नु पूर्व दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(२) कर कार्यालयले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोवार र कर कार्यालयलाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त सूचना र सो कार्यालयले छानबिन गर्दा देखिएका कुराहरूको आधारमा करदाताको पहिचान गरिनेछ।

(४) कर कार्यालयले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने दायित्व भएका करदाताको विवरण खुलाई करदाता दर्ता गरी राख्नु पर्नेछ।

(५) नेपाल सरकारबाट स्थायी लेखा नम्बर लिएका करदाताले कर सम्बन्धी कारोवार गर्दा सोहि नम्बरको प्रयोग गरी गर्नु पर्नेछ।

२०. करदाताको दायित्व : यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिमको दायित्व हुनेछ:-

- (क) आफूलाई करदाताको रूपमा दर्ता गराउने,
- (ख) निर्धारित समयमा विवरण पेश गर्ने,
- (ग) निर्धारित समयमा कर दाखिल गर्ने,
- (घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा ब्याज बुझाउनु पर्ने भए समयमा बुझाउने,
- (ङ) हिसाब किताब र अभिलेख दुरुस्त राख्ने,

(च) कर अधिकृतले मागेको सूचना तथ्याङ्क समयमा उपलब्ध गराउने,

(छ) कर कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग गर्ने।

२१. करदाताको अधिकार : (१) करदातालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ:-

(क) सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार,

(ख) प्रचलित कानून बमोजिम कर सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार,

(ग) कर सम्बन्धी विषयमा प्रमाण पेश गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार,

(घ) प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायी वा लेखापरीक्षक नियुक्त गर्ने अधिकार,

(ङ) कर सम्बन्धी गोप्य कुराहरु यस ऐनमा उल्लेख भए बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार ।

(२) करदाताले उपदफा (१) बमोजिमको अधिकारको दावी गर्न आफ्नो दायित्व पूरा गरेको हुनुपर्नेछ।

२२. करदाताको प्रतिनिधित्व : (१) करदाताको प्रतिनिधित्व करदाताको परिवारको उमेर पुगेको सदस्य, माथवर व्यक्ति वा निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखापरीक्षक वा निजले लिखित रूपमा अख्तियारी दिई पठाएको उमेर पुगेको वारेसले गर्न सक्नेछ।

स्पस्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि उमेर पुगेको भन्नाले अठार वर्ष उमेर पुगेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिनिधित्व गर्न सक्ने व्यक्तिका तर्फबाट गरिएका काम कारवाही करदाता स्वयंले गरेको मानिनेछ।

कर विवरण र कर दाखिला

२३. **विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने :** (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले कर विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा व्यहोरा फरक पारी दाखिला गरेको भनी शंका गर्न सकिने आधार र कारण भएमा कर अधिकृतले आधार र कारण खोली कर विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ। त्यस्तो आदेश प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र कर कार्यालयमा विवरण दाखिल गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्याद भित्र विवरण दाखिल गर्न नसक्ने सम्बन्धित व्यक्तिले आधार र कारण खोली समय अवधि थपको लागि निवेदन दिएमा कर अधिकृतले तीस दिनसम्मको अवधि थपिदिन सक्नेछ।

२४. **विवरण सच्याउन सकिने :** यस परिच्छेद बमोजिमको कर विवरण दाखिला भै सकेपछि कुनै तथ्य सम्बन्धी वा गणितीय भूल भएको भन्ने लागेमा करदाताले पहिलो विवरण दाखिला भएको मितिले तीन महिनाभित्र यथार्थ, तथ्य र सही अंक सहितको अर्को विवरण पेश गर्न सक्नेछ।

२५. **कर दाखिला गर्नुपर्ने :** (१) यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर यस ऐनमा उल्लेख गरिएकोमा सोहि समयमा र समय उल्लेख नभएको हकमा प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र कर कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि दफा १० बमोजिमको कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म वा

दती नवीकरण गर्ने म्याद जुन अघि हुन्छ सो म्यादभित्र बुझाइसक्नु पर्नेछ ।

(३) यस ऐन बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नु पर्ने कर कर कट्टी भएको महिना पछिको महिनाको २५ गतेभित्र कर कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

२६. कर दाखिलाको निस्सा दिनु पर्ने : करदाताले यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर वा गैरकर राजस्व वा अन्य रकम बुझाएपछि करदातालाई तत्काल त्यसको निस्सा दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-६

कर समायोजन

२७. कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्था : (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम कर बुझाउँदा तिर्नु पर्ने भन्दा बढी कर दाखिल गरेकोमा सो कर रकम फिर्ता माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ताको लागि निवेदन परेकोमा व्यहोरा साँचो देखिएमा कर करदाताले बुझाउन कुनै रकम बाँकी भएमा त्यसमा मिलान गरी बाँकी रहेको रकम कर अधिकृतले फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

२८. कर समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था : (१) करदाताले दफा २५ बमोजिम फिर्ता पाउने ठहरिएको रकम निजले दाखिल गर्नु पर्ने कर रकममा समायोजन गर्न कर अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेकोमा व्यहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले निवेदन परेको एक महिनाभित्र माग बमोजिम समायोजन गर्न आदेश दिनु पर्नेछ ।

कर परीक्षण, निर्धारण र संकलन

२९. **कर परीक्षण :** (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेश नगरेको वा पेश गरेको विवरणमा देहायका सबै वा कुनै काम कुरा भए गरेको देखिएमा कर अधिकृतबाट कर परीक्षण गरी कर निर्धारण गरिनेछः-

(क) खातापाता, हरहिसाब वा अभिलेख दुरुस्त नदेखिएमा,

(ख) गलत वा झुट्टा विवरण कागजात संलग्न गरेको देखिएमा,

(ग) यथार्थ कारोबार नदेखाएको विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा,

(घ) कारोबारका आधारमा करको दायित्व कम देखाएकोमा,

(ङ) करको दर फरक पारेकोमा,

(च) कानून बमोजिम कर छुट वा मिनाहा हुन नसक्नेमा सोको दाबी गरेकोमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएमा करदातालाई आधार र कारण खुलाई आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्न तीस दिनको सूचना दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएकोमा करदाताले सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) कर अधिकृतले उपदफा (३) बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र करदाताले स्पष्टीकरण पेश गरेमा सो समेतलाई आधार

बनाई र स्पष्टीकरण पेश नगरेमा कानून बमोजिम कर निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

(५) स्वयं कर निर्धारण गरी विवरण पेश गरेको मितिले चार वर्षभित्र कर अधिकृतले पुनः कर निर्धारण वा संशोधित कर निर्धारण गर्नु पर्ने सन्तोषजनक आधार र कारण भएमा करदातालाई सफाईको मौका दिई त्यस्तो कर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(६) कुनै व्यक्तिले झुट्टा लेखा वा बीजक वा अन्य कागजात तयार गरी वा जालसाजी गरी कर छलेको रहेछ भने कर अधिकृतले जुनसुकै बखत पुनः कर निर्धारण गर्न गराउन सक्नेछ ।

३०. **कर निर्धारणको सूचना** : (१) यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतबाट कर निर्धारण भएकोमा बुझाउनु पर्ने कर रकम, स्थान, समय सीमा र बैंक खाता नम्बर समेत उल्लेख गरी करदातालाई कर निर्धारणको सूचना दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर निर्धारणको सूचना प्राप्त भएपछि करदाताले सो सूचनामा उल्लिखित स्थान र समय सीमाभित्र कर दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कर रकम बैंक दाखिला गरिएकोमा करदाताले त्यसको भौचर सम्बन्धित कर कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ।

३१. **कर असूल गर्न सक्ने** : (१) यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नु पर्ने कर, व्याज र शुल्क बापतको रकम करदाताले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरेमा कर अधिकृतले कार्यालय प्रमुखको पूर्व स्वीकृति लिई देहायको एक वा एकभन्दा बढी तरिका बमोजिम कर असूल गर्न सक्नेछः-

- (क) करदातालाई फिर्ता गर्नु पर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर,
- (ख) नेपाल सरकार, प्रदेश, स्थानीय तह वा सरकारी स्वामित्वका संस्थाबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर,
- (ग) कुनै तेस्रो व्यक्तिले करदातालाई तिर्नुपर्ने रकम करदाताको पूर्व सहमति लिई कट्टा गरेर,
- (घ) बैंक वा वित्तीय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर,
- (ङ) करदाताको कारोवार रोक्का गरेर,
- (च) करदाताको चल तथा अचल सम्पत्ति माथि दावी वा कब्जा गरेर,
- (छ) करदाताको सम्पत्ति एकैपटक वा पटकपटक गरी तोकिएबमोजिम लिलाम बिक्री गरेर।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (छ) बमोजिम लिलामको कारवाही शुरु भएपछि सो कारवाही समाप्त हुनुपूर्व कर दाखिला गर्न ल्याएमा बुझाउन बाँकी कुल रकमको थप पाँच प्रतिशत शुल्क सहित असूल गरिनेछ।

(३) लिलामबाट प्राप्त रकम करदाताले तिर्नु पर्ने कर रकमभन्दा बढी भएमा बढी भएजति रकम साठी दिनभित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम रकम फिर्ता गर्दा निजले उपलब्ध गराएको बैंक खातामा जम्मा गरिदिनु पर्नेछ।

३२.

किस्ताबन्दिमा कर असूली : कुनै खास करदातालाई विशेष परिस्थितिमा समयमा कर तिर्न नसक्ने कारण भई सो कुराको निवेदन गर्न आएमा कर अधिकृतले जाँचबुझ गर्दा कारण

सन्तोषजनक देखिएमा पर्चा खडा गरी बढीमा एक वर्षभित्र तीन किस्तामा कर दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

तर ढिला बुझाए बापत यस ऐन बमोजिम लाग्ने व्याज मिन्हा हुने छैन ।

परिच्छेद-८

व्याज, शुल्क र जरिवाना

३३. जरिवाना लाग्ने : (१) यस ऐनको पालना नगरी गरेको दायित्व घटाएमा कर अधिकृतले कर बिगोको दश प्रतिशत जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि दफा (२१) को उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र सवारी साधन कर दाखिला नगरेमा दाखिला गर्नुपर्ने म्याद नाघेको मितिदेखि सो वर्षको अन्त्य सम्म कर रकमको २० प्रतिशतका दरले जरिवाना लाग्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र पनि सवारी साधन कर नबुझाएमा लाग्ने जरिवाना सम्बन्धित कानूनमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

३४. व्याज लाग्ने : यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर समयमा दाखिला नगरेमा तिर्नु बुझाउनु पर्ने बाँकी रकममा वार्षिक दश प्रतिशत व्याज लाग्नेछ ।

३५. शुल्क लाग्ने : (१) यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले अभिलेख नराखेमा पाँच हजार रुपैयाँ शुल्क लाग्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले समयमा विवरण दाखिला नगरेमा प्रति विवरण एक हजार रुपैयाँ शुल्क लाग्नेछ।

(३) यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नु पर्ने दायित्व भएका करदाताले झुट्टा विवरण दाखिला गरी करको दायित्व घटाएमा फरक परेको कर रकम असूल गरी सोको दश प्रतिशत शुल्क लाग्नेछ।

३६. **पुनः व्याज नलाग्ने** : यस ऐन बमोजिम लाग्ने शुल्क, व्याज र जरिवानामा पुनः व्याज लाग्ने छैन।

परिच्छेद-९

पूर्वदिश, प्रशासकीय पुनरावलोकन र पुनरावेदन

३७. **पूर्वदिश माग गर्न सक्ने** : (१) कुनै करदातालाई यस ऐन बमोजिम लगाइएको कर, दस्तुर, शुल्क वा ऐनका व्यवस्था बारे द्विविधा भएमा सोको निराकरणको लागि निजले प्रदेश कर प्रमुखसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिएकोमा प्रदेश कर प्रमुखले द्विविधा निराकरण गर्न पूर्वदिश जारी गरी करदातालाई सो पूर्वदिश उपलब्ध गराउनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अदालतमा विचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भईसकेको विषयमा यस दफा बमोजिम पूर्वदिश जारी गर्न सकिने छैन।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वदिश प्रदेश कर प्रमुखले खारेज नगरेसम्म वा अदालतको आदेशबाट अन्यथा नभएसम्म कायम रहनेछ।

३८. प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्ने: यस ऐन बमोजिमका देहायको निर्णय माथि प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्नेछ:-

(क) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण, पुनः कर निर्धारण र संशोधित कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय,

(ख) यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको कर र गैरकर राजस्व तथा अन्य दस्तुर, शुल्क, व्याज सम्बन्धी निर्णय ।

३९. प्रशासकीय पुनरावलोकनको प्रक्रिया : (१) यस ऐन बमोजिमको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने करदाताले सो निर्णय भएको मितिले तीस दिनभित्र तोकिए बमोजिमको धरौटी संलग्न गरी तोकिएको ढाँचामा प्रदेश कर प्रमुख समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन उपर साठी कार्यदिन भित्र कारबाही र किनारा गर्नु पर्नेछ ।

४०. उजुरी नलाग्ने : यस ऐन बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सकिने विषयमा त्यस्तो पुनरावलोकन नभई कुनै अदालतमा कुनै उजूर लाग्ने छैन ।

४१. पुनरावेदन दिन सक्ने : (१) प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा सो मितिले र प्रशासकीय पुनरावलोकन नहुने विषयमा कारण परेको मितिले चित्त नबुझ्ने पक्षले पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित तोकिए बमोजिमको धरौटी संलग्न गरी उच्च अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको उच्च अदालतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

समन्वय

४२. नेपाल सरकारसँग समन्वय : (१) प्रदेश सरकारले संघीय कानून वा यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नु पर्ने कर वा गैरकर राजस्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन स्थानीय तह वा स्थानीय तहले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(३) प्रदेश सरकारले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजस्वका आधार र दर वा कर प्रशासनका संबन्धमा नेपाल सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरी टुंगोमा पुगिएका विषयहरू यस ऐनमा परे सरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ।

४३. स्थानीय तहसँग समन्वय : (१) प्रदेश सरकारले प्रदेश कानून वा यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नु पर्ने कर वा गैरकर राजस्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन प्रदेश सरकारले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(३) प्रदेश सरकारले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैर कर राजस्वका आधार वा दर वा कर प्रशासनका संबन्धमा स्थानीय तहसँग समन्वय गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरिएका विषयहरू यस ऐनमा परे सरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ।

४४. नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय : प्रदेश सरकारले कर र गैरकर राजस्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाउन बैंकिङ्ग प्रणालीमा आवद्ध गर्ने विषयमा नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

४५. अन्य संस्थासँग समन्वय : प्रदेश सरकार वा कर अधिकृतले कर तथा गैरकर राजस्वसँग सम्बन्धित विषयमा आवश्यकता अनुसार अन्य संस्थासँग समन्वय गर्न सक्नेछ।

४६. राजस्व सम्बन्धी नयाँ प्रस्ताव : प्रदेश सरकारले कर तथा गैरकर सम्बन्धी नयाँ कर प्रस्ताव तयार गर्दा सरोकारवालासँग परामर्श गर्न सक्नेछ।

४७. सूचना सार्वजनिक गर्नु पर्ने : (१) प्रदेश सरकारले लगाएको कर र गैर कर राजस्व उठाउने कार्यालयको प्रमुखले सो कर र राजस्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धी सूचना प्रदेश कानून बमोजिम सर्वसाधारणको लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

(२) प्रदेश सरकारले उपदफा (१) बमोजिमका कर, राजस्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर समेत मिलाई प्रदेश सरकारको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

(३) प्रदेश सरकारले कर र राजस्वका दर र हेरफेर सम्बन्धी विवरण केन्द्रीय सूचना प्रणालीमा समेत राख्ने प्रयोजनका

लागि नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय वा सो मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-११

विविध

४८. विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्ने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेश सरकारले विद्युतीय माध्यम (अनलाइन) बाट करदातालाई सूचना दिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण पेश गर्ने, कर लगायतको तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम दाखिला गर्ने एवं कर वा त्यस्तो रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर सम्बन्धी अन्य काम कारवाही गर्न सकिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

४९. ठेक्कामा लगाउन नपाइने : प्रदेश सरकारले आफूले असुल गर्नु पर्ने कुनै कर वा राजस्व ठेक्का लगाई उठाउन पाइने छैन ।

तर अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहसँग समन्वय गरी कर उठाउन बाधा पुगेको मानिने छैन ।

५०. कागजातको ढाँचा : (१) यस ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि प्रदेश सरकारले निर्देशिका, दिग्दर्शन, फाराम, ढाँचा, तरिका तोक्ने गरी सूचना जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका निर्देशिका, दिग्दर्शन, फाराम, ढाँचा, तरिका आदि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रदेश सरकारको सूचना पाटी, वेभसाइट आदिको माध्यमबाट उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

५१. सूचना तामेली रीत पुगेको मानिने : (१) यस ऐन बमोजिम दिनु पर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहाय बमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाएको वा दिइएको मानिनेछ :

- (क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,
- (ख) निजको परिवारको उमेर पुगेको सदस्यलाई बुझाएको,
- (ग) निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाललाई बुझाएको,
- (घ) नावालिगको हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,
- (ङ) कार्यालय संस्था वा निकायको हकमा प्रबन्धक वा प्रशासकीय प्रमुखलाई बुझाएको,
- (च) करदाताको ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्री गरी पठाएको,
- (छ) करदाताको ठेगानामा राखिएको टेलिफ्याक्स, टेलेक्स वा अन्य विद्युतीय उपकरण मार्फत पठाएको।

(२) कर कार्यालयको अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको, कम्प्यूटर प्रविधिबाट इनक्रिप्ट वा इनकोड गरिएको, छाप लगाइएको वा सो कागजातमा लेखी यस ऐन बमोजिम जारी गरिएको, तामेली गरिएको वा दिइएको कागजातलाई रीतपूर्वकको मानिनेछ ।

५२. कागजातको अभिलेख राख्ने : (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्ति वा करदाताले देहायका आवश्यक कागजातहरू सुरक्षित गरी राख्नु पर्नेछ:-

- (क) यस ऐन बमोजिम कर कार्यालयमा पेश गर्नु पर्ने कागजात र सोलाई पुष्ट्याई गर्ने सूचना तथा कागजात,
- (ख) कर निर्धारण गर्न सघाउ पुऱ्याउने कागजातहरू,
- (ग) खर्च कट्टी गर्नु पर्ने भए सोलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजात,

(२) कर कार्यालयले लिखित रूपमा सूचना जारी गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक करदाताले यस दफा बमोजिमका कागजातहरू सम्बन्धित आय वर्ष समाप्त भएको मितिले कम्तीमा चार वर्षसम्म सुरिक्षत राख्नु पर्नेछ।

५३. अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने : यस ऐनको प्रयोजनको लागि कर अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखतहरू पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ।

५४. कर अधिकृतको परिचय पत्र : कर कार्यालयमा काम गर्ने प्रत्येक कर अधिकृत र अन्य कर्मचारीले परिचय पत्र आफ्नो साथमा राख्ने, काम गर्ने समयमा लगाउने र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा परिचय पत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ।

५५. विभागीय कारवाही र सजाय हुने : (१) कर अधिकृत वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले कर तिर्नु बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति वा करदातालाई हानि नोक्सानी पुर्याउने, करको दायित्व घटीबढी गर्ने, समान अवस्थामा करदाता बीच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाइदा पुर्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरु कसैको निजी स्वार्थ पूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानून बमोजिम गर्नु पर्ने काम

समयमा नगरी दुख वा हैरानी दिएमा करदाताले प्रदेश कर कार्यालयको प्रमुख समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुर परेमा कर कार्यालयको प्रमुखले आवश्यक छानबिन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवा सम्बन्धी कानून बमोजिम आफूलाई कारवाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफैले कारवाही गर्ने र कारवाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारवाहीको लागि प्रदेश कर प्रमुख समक्ष पेश गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त भएको उजुरी सम्बन्धमा छानबिन गर्न प्रदेश कर प्रमुखले छानबिन समिति गठन गरी प्रतिवेदन लिन सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम छानबिन र कारवाही गर्दा प्रमाण नष्ट हुन सक्ने भएमा प्रदेश कर प्रमुखले त्यस्तो कर अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई सम्बन्धित सेवा सम्बन्धी कानून बमोजिम निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम छानबिन गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम अनुचित कार्य वा लापरवाही गरेको कुरा खुल्न आएमा कर प्रमुखले निजलाई विभागीय कारवाही गर्नेछ ।

(६) यस दफा बमोजिमको छानबिन गर्ने र कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने निलम्बन अवधि तीन महिनाभन्दा बढी हुने छैन ।

५६. **पुरस्कृत गर्न सक्ने :** (१) आर्थिक तथा योजना मन्त्रालयले यथार्थपरक र विश्वासनीय रूपमा तथा कानूनले तोकेको म्याद भित्र कर विवरण बुझाउने, लागेको कर दाखिला गर्ने र कर अधिकृतले अनुरोध गरेका सूचना उपलब्ध गराउने तीन जना करदातालाई प्रत्येक वर्ष पुरस्कार दिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुरस्कार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था आर्थिक तथा योजना मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

५७. म्याद, हदम्याद नजाने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम म्याद वा हदम्याद गणना गर्दा देहायको अवधि बाहेक गरी गणना गरिनेछ:

(क) अदालतबाट स्थगन वा कर अधिकृत वा अन्य सरकारी निकायबाट रोक्का वा स्थगन भएको अवधि,

(ख) पुनरावेदन गरेकोमा पुनरावेदन तहको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभएसम्मको अवधि ।

५८. नियम बनाउन सक्ने : यस ऐनको कार्यान्वयन गर्न प्रदेश सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०२/३०

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०२/३१

प्रदेश नं. ५, प्रदेश सरकारको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : प्रदेश नं. ५, प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त कर र शुल्क लगाउने तथा राजश्व संकलन र राजश्व प्रशासन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था गर्न वान्छनीय भएकाले,

प्रदेश नं ५, प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “ प्रदेश नं.५, प्रदेश आर्थिक ऐन, २०७५” रहेको छ।

(२) यो ऐन २०७५ साल साउन १ गतेदेखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. **घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क** : (१) प्रदेशभित्र घरजग्गा रजिष्ट्रेशन गर्दा अनुसूची- १ बमोजिम घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सेवा शुल्क र रोक्का शुल्क लगाईने र असूल उपर गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्कको संकलन घर जग्गा रजिष्ट्रेशनका बखत सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले गर्नेछ।

३. **सवारी साधन कर** : (१) प्रदेशभित्र सवारी साधन दर्ता गर्दा अनुसूची- २ बमोजिम सवारी साधन कर लगाई असूल उपर गरिनेछ।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा र विद्युतीय रिक्सा (ई- रिक्सा) मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले सवारी साधन कर लगाई असूल उपर गर्नेछ।

४. **मनोरञ्जन कर** : (१) प्रदेशभित्र सञ्चालित मनोरञ्जन सेवामा अनुसूची-३ बमोजिम मनोरञ्जन कर लगाईने र असूल उपर गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको करको प्रशासन सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले गर्नेछ ।
५. **विज्ञापन कर** : प्रदेशमा विज्ञापन सामाग्री राखे बापतको विज्ञापन कर सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले लगाई असूल उपर गर्नेछ ।
६. **कृषि आयमा कर** : (१) प्रदेशभित्र अनुसूची-४ बमोजिम कृषि आयमा कर लगाई असूल उपर गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कर लगाउने कार्यविधि प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिम हुनेछ ।
७. **पर्यटन शुल्क** : (१) प्रदेशभित्र अनुसूची-५ बमोजिम पर्यटन शुल्क लगाई असूल उपर गरिनेछ ।
- (२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेश सरकारले अन्यथा व्यवस्था गरेको बाहेक गाउँपालिका वा नगरपालिकाभित्र रहेका उद्यान, पार्क, सङ्ग्रहालय तथा नेपाल सरकारले प्रवेश शुल्क उठाउन अनुमति दिएका प्राचिन स्मारक र पुरातात्विक सम्पदामा प्रवेश गरे बापत सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले पर्यटन शुल्क लगाई असूल उपर गर्नेछ ।
८. **प्राकृतिक स्रोत शुल्क** : (१) प्रदेशभित्र अनुसूची-६ बमोजिम ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो र दहत्तर बहत्तरको संकलनमा शुल्क लगाई असूल उपर गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्कको संकलन सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले गर्नेछ ।

९. सवारी साधन प्रवेश शुल्क : (१) प्रदेश भित्र सिमा नाकाबाट प्रवेश गर्ने भारतीय नम्बर प्लेटका सवारी साधनमा अनुसुची -७ बमोजिम प्रवेश शुल्क लगाइ असुल उपर गरिने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्कको संकलन सवारी साधन प्रवेश गर्ने नाका रहेको सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संकलित शुल्कको ६० प्रतिशत रकम त्यस्तो कर संकलन गर्ने स्थानीय तहले आफ्नो संचित कोषमा जम्मा गरी बाँकी रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

१०. दर घटाउन, बढाउन वा छुट दिन सकिने : (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेश सरकारले आवश्यकता अनुसार यो ऐन र अन्य कानूनबमोजिम लगाइएका शुल्क र करको दर घटाउन, बढाउन वा त्यस्तो शुल्क र कर आंशिक वा पूर्ण रूपमा छुट दिन सक्नेछ । त्यस्तो दर घटाइएको, बढाइएको वा छुट दिइएको सूचना प्रदेश राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम करको दर घटाइएको, बढाइएको वा कुनै शुल्क र कर आंशिक वा पूर्ण रूपमा छुट दिइएको विवरण प्रत्येक वर्ष आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले प्रदेश सभामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको छुट सुविधाको कसैले दुरुपयोग गरेमा वा कुनै खास प्रयोजनको लागि छुट सुविधामा प्राप्त गरेको मालवस्तु अन्य प्रयोजनमा प्रयोग गरेमा त्यसरी छुट दिइएको शुल्क र कर रकम असूल उपर गरी सो रकम बराबर जरिवाना गर्नेछ ।

११. प्रक्रिया सरलीकरण वा बाधा अड्काउ फुकुवा गर्न सक्ने : प्रचलित कर सम्बन्धी कानून तथा यस ऐनको कार्यान्वयनको क्रममा सार्वजनिक शान्ति र व्यवस्थामा गम्भिर खलल पुगेको वा सार्वजनिक आवागमनमा अवरोध भएको वा विपद्को कारणले उल्लिखित कानूनले प्रदान गरेको कुनै सुविधा उपभोग गर्न नपाउने अवस्था सिर्जना भएमा, कुनै जटिलता देखिएमा वा उल्लिखित कानून तथा यस ऐनको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अड्काउ पर्न गएमा आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार अवधि थप गर्न, प्रक्रिया सरलीकरण गर्न वा कार्यान्वयनमा देखिएको बाधा अड्काउ फुकुवा गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची - १

(दफा २ सँग सम्बन्धित)

रजिष्ट्रेशन शुल्क, सेवा शुल्क र घरजग्गा रोक्या शुल्क

क. घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क:

सि. नं.	लिखतको प्रकार	रजिष्ट्रेशन शुल्कको दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक थैली अङ्कमा			
		म.न.पा. क्षेत्रको शुल्क	उ.म.न.पा. क्षेत्रको शुल्क	न.पा. क्षेत्रको शुल्क	गा.पा. क्षेत्रको शुल्क
१.	राजिनामा, सद्दापट्टा र सगोलनामाको लिखत (क)राजिनामा, सद्दापट्टा, र सगोलनामाको लिखतको थैली अंकमा (ख)सामुहिक आवास योजना अन्तर्गत निर्मित भवन आवास इकाईको लिखतको थैली अंकमा (ग)सामुहिक आवास योजना अन्तर्गत निर्मित भवन सहितको घरजग्गाको लिखतको थैली अङ्कमा	५%	४.५%	४%	२%
२.	छोडपत्र दर्ताफारी (संयुक्त दर्तावाला वीचको) लिखतको थैली अङ्कमा	२.५%	२%	२%	१%
३.	हालैदेखिको वकसपत्रको लिखत हालैदेखिको वकसपत्रको लिखतको थैली अंकमा (क) बाजे, बज्यै, आमा, बाबु, पति, पत्नी, दाजु, भाउजु, भाइ, भाईवुहारी दिदी, बहिनी, छोरा, छोरावुहारी, छोरी, छोरीज्वाईं, सासु-ससुरा, जेठाजु, जेठानी, देवर, देउरानी, भतिजा, भतिजी, नाति, नातिनी, नातिनीवुहारी, काका, काकी, मामा माइज्यू, भाञ्जा भाञ्जी ठूलो-बुवा, ठूली आमा (बाबु तर्फका) आमाजु, नन्द, सौता-सौता र एके दाजु भाईको छोरा, छोरी, फूपू र भदा भदै वीच । (अ) रु.१ लाखसम्मको थैली अङ्कमा (आ) रु.१ लाखभन्दा माथि जतिसुकै थैली अङ्कमा (ख) अन्य वकसपत्र र दानपत्रको थैली अङ्कमा स्पष्टीकरण : सरकारी विश्व विद्यालय, सरकारी क्याम्पस/कलेज, सामुदायिक विद्यालय, सामुदायिक अस्पताल, नेपाल सरकारका कार्यालय, प्रदेश तथा स्थानीय तह तथा नेपाल सरकारको नाममा प्राप्त हुने दानपत्रको लिखतमा कुनै शुल्क लाग्ने छैन ।	१.५% २.५% १५%	१% २% १५%	१% २% १५%	०.५% १% १०%
४.	अंशवण्डा तथा अंश भर्पाईको लिखत अंशवण्डा तथा अंश भर्पाईको लिखतमा				

	(क) रु.३० लाखसम्मको थैली अङ्कमा	०.२%	०.२%	०.२%	०.२%
	(ख) रु.३० लाख भन्दा बढी रु. २ करोडसम्मको थैली अङ्कमा	०.३%	०.३%	०.३%	०.३%
	(ग) रु. २ करोड भन्दा माथिको थैली अङ्कमा	०.५%	०.५%	०.५%	०.५%
५.	मानो छुट्टिएको र मानो जोडिएको लिखत (क) मानो छुट्टिएको प्रति लिखत	रु.१२,०००।-	रु.११,०००।-	रु.१०,०००।-	रु.५,०००।-
	(ख) मानो जोडिएको प्रति लिखत	रु.१५,०००।-	रु.१२,०००।-	रु.१०,०००।-	रु.५,०००।-
६.	शेषपछिको वकसपत्रको लिखत शेषपछिको वकसपत्र/अष्टलोहको प्रतिलिखत	रु.७,०००।- रु.१२,०००।-	रु.६,०००।- रु.११,०००।-	रु.५,०००।- रु.१०,०००।-	रु.२,०००।- रु.४,०००।-
७.	वन्धकीको लिखत दृष्टिवन्धकी, भोगवन्धकी, र लखवन्धकीको लिखतको थैली अंकमा	१%	१%	१%	१%
८.	धर्मपत्र, धर्मपत्रको लिखत धर्मपत्र, धर्मपत्रको प्रति लिखतमा क. तीनपुस्ता भित्रको नातामा ख. तीनपुस्ता बाहिरको नातामा	रु.१,०००।- रु.७,०००।-	रु.१,०००।- रु.६,०००।-	रु.१,०००।- रु.५,०००।-	रु.१,०००।- रु.४,०००।-
९.	अधिकारनामा, मंजुरीनामा र अख्तियारनामाको लिखत अधिकारनामा, मंजुरीनामा र अख्तियारनामाको लिखत	रु.२,०००।-	रु.२,०००।-	रु.२,०००।-	रु.२,०००।-
१०.	कपाली तमसुक र करारनामाको लिखत दाखील खारेज नहुने कपाली तमसुक र करारनामाको प्रति लिखत	१%	१%	१%	१%
११.	सि.नं. ४ को अंशवण्डा तथा अंश भाईको लिखत घर जग्गा भएको कुनै गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा पारित गर्न सकिनेछ र सो बाहेकका अन्य सि.नं. १ देखि ८ सम्मका घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क लाग्ने लिखतहरू अर्को गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा पारित गर्न सकिने छैन ।				

ख. सेवा शुल्क :

सि. नं	विवरण	सेवा शुल्कको दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक थैली अङ्कमा			
		म.न.पा. क्षेत्रको शुल्क	उ.म.न.पा. क्षेत्रको शुल्क	न.पा. क्षेत्रको शुल्क	गा.पा. क्षेत्रको शुल्क
१.	लिखत रजिष्ट्रेशनको लागि डोर माग गर्ने निवेदनमा डोर शुल्क लिखत रजिष्ट्रेशनको लागि डोर माग गर्ने निवेदनमा डोर शुल्क : (क) तराई क्षेत्रमा (ख) अन्य क्षेत्रमा	रु.१५,०००।- रु.१५,०००।-	रु.१०,०००।- रु.७,०००।-	रु.७,०००।- रु.५,०००।-	रु.३,०००।- रु.२,०००।-

२.	<p>वित्तीय धितो</p> <p>नेपाल राष्ट्र बैंकबाट वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृत प्राप्त बैंक, वित्तीय तथा सहकारी संस्थाबाट दिने कर्जाको धितोबन्धक वा दृष्टिबन्धक लिखतमा</p> <p>(क) रु. १,००,०००/- सम्मको लिखतको थैली अङ्कमा</p> <p>(ख) रु. १,००,०००/- भन्दा बढी रु. ५,००,०००/- सम्मको थैली अङ्कमा</p> <p>(ग) रु. ५,००,०००/- भन्दा बढी रु. १०,००,०००/- सम्मको थैली अङ्कमा</p> <p>(घ) रु. १०,००,०००/- भन्दा बढी रु. २०,००,०००/- सम्मको थैली अङ्कमा</p> <p>(ङ) रु. २०,००,०००/- भन्दा बढी रु. ५०,००,०००/- सम्मको थैली अङ्कमा</p> <p>(च) रु. ५०,००,०००/- भन्दा बढी रु. १,००,००,०००/- सम्मको थैली अङ्कमा</p> <p>(छ) रु. १,००,००,०००/- भन्दा बढी रु. २,००,००,०००/- सम्मको थैली अङ्कमा</p> <p>ज) रु. २,००,००,०००/- भन्दा बढी रु. ५,००,००,०००/- सम्मको थैलीमा अङ्कमा</p> <p>(झ) रु. ५,००,००,००० भन्दा बढी जतिसुकै थैली अङ्कमा</p>	<p>रु.१,०००/-</p> <p>रु.१,५००/-</p> <p>रु.२,५००/-</p> <p>रु.३,०००/-</p> <p>रु.५,०००/-</p> <p>रु.२०,०००/-</p> <p>रु.३०,०००/-</p> <p>रु.६५,०००/-</p> <p>रु.१,००,०००/-</p>	<p>रु.१,०००/-</p> <p>रु.१,५००/-</p> <p>रु.२,५००/-</p> <p>रु.३,०००/-</p> <p>रु.५,०००/-</p> <p>रु.२०,०००/-</p> <p>रु.३०,०००/-</p> <p>रु.६५,०००/-</p> <p>रु.१,००,०००/-</p>	<p>रु.१,०००/-</p> <p>रु.१,५००/-</p> <p>रु.२,५००/-</p> <p>रु.३,०००/-</p> <p>रु.५,०००/-</p> <p>रु.२०,०००/-</p> <p>रु.३०,०००/-</p> <p>रु.६५,०००/-</p> <p>रु.१,००,०००/-</p>	<p>रु.१,०००/-</p> <p>रु.१,५००/-</p> <p>रु.२,५००/-</p> <p>रु.३,०००/-</p> <p>रु.५,०००/-</p> <p>रु.२०,०००/-</p> <p>रु.३०,०००/-</p> <p>रु.६५,०००/-</p> <p>रु.१,००,०००/-</p>
३.	<p>लीज सरकारी जग्गा लिजमा उपलब्ध गराउने</p>	<p>सरकारी जग्गा दर्ता तथा लिजमा उपलब्ध गराउन प्रदेश सरकारले नीति बनाई शुल्क तोक्न सकिनेछ ।</p>			
४.	<p>जग्गार्थिन दर्ता श्रेस्ताको प्रतिलिपिको लागि (टिकट बाहेक) प्रति पर्जा</p> <p>(ख) तराई क्षेत्र</p> <p>(ग) अन्य क्षेत्र</p> <p>नोट: जुनसुकै प्रयोजनको लागि प्रतिलिपि लिंदा समेत लागु हुनेछ</p>	<p>रु.१,०००/-</p> <p>रु.१,०००/-</p>	<p>रु.७००/-</p> <p>रु.५००/-</p>	<p>रु.५००/-</p> <p>रु.३००/-</p>	<p>रु.२००/-</p> <p>रु.१००/-</p>
५.	<p>दाखिल खारेज शुल्क</p> <p>(क) करार अनुसार लिखत पारित गर्न ठहर्‍याएको फैसला वा मिलापत्र अनुसारको दाखिल खारेज गर्दा</p> <p>(ख) अन्य मिलापत्र (अंश र अपुताली बाहेक) को दाखिल खारेज गर्दा</p> <p>(ग) बैंक वित्तिय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट कर्जा प्रवाह गर्दा लिएको धितो लिलाम गर्दा व्यक्तिले सकार गरी बैंक तथा वित्तीय संस्थाको पत्रानुसार</p>	<p>५%</p> <p>३%</p> <p>५%</p>	<p>४.५%</p> <p>२.५%</p> <p>४.५%</p>	<p>४%</p> <p>२%</p> <p>४%</p>	<p>२%</p> <p>१%</p> <p>२%</p>

	व्यक्तिको नाउमा दा.खा. गर्दाको थैली अङ्कमा (घ) बैंक वित्तीय संघ वा सहकारीसंस्थाबाट कर्जा प्रवाह गर्दा लिएको धितो लिलाम गर्दा व्यक्तिले सकार नगरी ऋणीके नामबाट बैंक वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाले आफुनो नाउमा दाखिल खारेज गर्दा प्रति मिसिल (ङ) बैंक, वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा लिएको धितो लिलाममा बैंक वा संस्था आफैले सकार गरेपछि सम्बन्धित ऋणीलाई नै फिर्ता गर्दा पारित गर्ने लिखतको थैली अङ्कमा (१) भूमिसुधार कार्यालयबाट जग्गा बाडफाड भई दा.खा. हुन आउदा प्रति मिसिल (२) अदालत वा न्यायिक निकायको फैसलाबमोजिम लिलाम बढाबढ गरी दाखिल खारेज गर्दा प्रति मिसिल	रु.७,०००।-	रु.६,०००।-	रु.५,०००।-	रु.२,०००।-	
	(च) शेपपछिको बकसपत्रको दाखिल खारेज (क) तीनपुस्ता भित्रको भए (ख) तीनपुस्ता बाहिरको भए (थैली अंक)मा	सवै क्षेत्रका लागि अंशवण्डा सरह सवै क्षेत्रका लागि राजिनामा सरह				
६.	नामसारी	नामसारी (क)तीन पुस्ता भित्रको नामसारी गर्दा (ख)तीन पुस्ताभन्दा बाहिरको नामसारी गर्दा	रु.१,५००।-	रु.१,२००।-	रु.१,०००।-	रु.५००।-
			रु.३,५००।-	रु.३,०००।-	रु.३,०००।-	रु.१,५००।-
७.	हाल साविक	पुनः नापजाँच पछिको श्रेस्ता हाल साविक तथा अद्यावधिक गर्दा प्रति मिसिल	रु.४००।-	रु.३००।-	रु.२००।-	रु.१००।-
८.	घर कायम	श्रेस्ता पूर्जामा घर जनाउने प्रति निवेदनमा	रु.२,५००।-	रु.२,०००।-	रु.२,०००।-	रु.५००।-
९.	संशोधन शुल्क	मालपोत ऐन २०३४ को दफा ५३ अनुसारको विवरणमा संशोधन गर्नु पर्दा प्रति मिसिल	रु.३००।-	रु.२००।-	रु.१००।-	रु.५०।-
१०	रोक्का शुल्क:	क) लिखत रजिष्ट्रेशन भएकोमा (थैली अङ्क जतिसुकै भएपनि) ख) लिखत रजिष्ट्रेशन नहुनेमा (अ) रु.१००,०००। सम्मको ऋण अङ्कमा	नलाग्ने रु.५००।-	नलाग्ने रु.४००।-	नलाग्ने रु.३००।-	नलाग्ने रु.२००।-
			रु.८००।-	रु.७००।-	रु.५००।-	रु.३००।-

	(आ) रु. १,०००००। भन्दा बढी रु.५,००,०००। सम्म (ड) रु. ५ लाख भन्दा बढी जतिसुकै ऋण अंकमा (ई) ऋण अङ्क नखुलेकोमा	रु.१,०००।-	रु.८,०००।-	रु.७००।-	रु.५००।-
		रु.५,०००।-	रु.४,०००।-	रु.३,०००।-	रु.२,०००।-

ग. विविध:

१.	जलविद्युत उद्योग, चिया खेती, कफी खेती, कपास खेती, पुष्प व्यवसाय, तरकारी खेती, पशुपक्षीपालन, अलैची खेती, जडिबुटी खेती एवं फलफूल उद्योगको नाममा खरीद गर्ने जग्गाको लिखत पारित गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पचहत्तर प्रतिशत छुट हुनेछ । तर त्यस्तो जग्गाको प्रयोग उद्देश्य विपरित भएको पाइएमा सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले छुट भएको रजिष्ट्रेशन शुल्क असुल गरी सोही रकम बराबर जरिवाना गर्नु पर्नेछ ।
२.	धर्मपुत्र, अधिकार नामा र शेषपछिको वकसपत्र लिखत बाहेक अन्य सबै प्रकारको लिखतमा थैली अंड अनिवार्य रूपमा खुलाउनु पर्नेछ ।
३.	सामूहिक खेती योजना अन्तर्गत कृषि उत्पादन बढाउने उद्देश्यले व्यक्तिहरू मिली जग्गाको चक्का मिलाई खेती गर्ने उद्योग खोली त्यस्तो उद्योगको नाममा लिखत पारित भएमा सो मा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पचहत्तर प्रतिशत छुट हुनेछ । तर त्यस्तो जग्गाको प्रयोग उद्देश्य विपरित भएको पाइएमा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले छुट भएको रजिष्ट्रेशन शुल्क असुल गरी सोही रकम बराबर जरिवाना गर्नु पर्नेछ ।
४.	प्रदेशभित्र सूती, गुड्खा,पानपराग र मदिराजन्त्र उद्योग बाहेकका उत्पादनमूलक उद्योगले उद्योग स्थापना तथा सञ्चालन गर्न उद्योगको नाममा खरीद गर्ने जग्गाको लिखत पारित गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पचहत्तर प्रतिशत छुट हुनेछ । तर त्यस्तो जग्गाको प्रयोग उद्देश्य विपरित भएको पाइएमा सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले वा महानगरपालिका वा उपमहानगरपालिकाले छुट भएको रजिष्ट्रेशन शुल्क असुल गरी सोही रकम बराबर जरिवाना गर्नु पर्नेछ ।
५.	(क) प्रदेशभित्र कृषि ऋण, बीमा संस्थान, बीमा समितिबाट स्वीकृत प्राप्त बीमा कम्पनी, विश्वविद्यालय, बैक तथा वित्तीय संस्थाहरूले आफ्ना बहालवाला कर्मचारीहरूलाई सेवा सतबमोजिम दिने ऋण सुविधाको धितो बन्धक लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन शुल्क छुट हुनेछ । तर सेवा शुल्क रु. १०००।- लाग्नेछ । (ख) प्रदेशभित्र कर्मचारी सञ्चयकोष तथा नागरिक लगानी कोषले नियमित बचत जम्मा गर्ने आफ्ना सञ्चयकर्ताहरूलाई ऋण सुविधा उपलब्ध गराउँदा लिने धितोको धितो बन्धक लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन शुल्क छुट हुनेछ । तर सेवा शुल्क रु. ५००।- लाग्नेछ ।
६.	(क) सहकारी ऐन, २०७४ बमोजिम दर्ता भै संचालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरूले आफ्ना शेयर सदस्यहरू विच ऋण लगानी /प्रवाह गर्दा तीस लाख रुपैयाँ सम्मको थैली अंकमा रोक्का शुल्क बाहेक सेवा शुल्क छुट हुनेछ । सो भन्दा माथिको थैली अंकमा खण्ड ख. सेवा शुल्क महलको सि.नं. २ बमोजिमको सेवा शुल्क लाग्ने छ । (ख) प्रदेशभित्र बैकिङ तथा वित्तीय व्यवसाय र विमा व्यवसाय गर्ने एकै प्रकृतिका निकायहरू एक आपसमा गाभिन चाहिँमा गाभिने संस्थाहरूले सो प्रयोजनका लागि घरजग्गाको एकत्रित गर्दा संशोधन शुल्क बाहेक अन्य शुल्क लाग्ने छैन ।
७.	जनआन्दोलन पहिलो, दोश्रो र मधेश आन्दोलनमा सहायत प्राप्त गरेका शहिदका आश्रित पति, पत्नि, छोरा र छोरी तथा माता-पिताको नाममा स्वामित्व प्राप्त हुने गरी पारीत हुने लिखतमा यस ऐन बमोजिम लाग्ने सबै प्रकारको शुल्क पूर्ण रूपमा छुट हुनेछ ।
८.	पूर्ण अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित एवं पिछडिएका जाती भनी स्थानीय निकायबाट प्रमाणित भएको सिफारिस वा अधिकारीक प्रमाणको आधारमा तिनीहरूको नाममा स्वामित्व प्राप्त हुँदा यस ऐन बमोजिम असुल गरिने घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ ।
९.	(क) महिला, सतरी वर्ष भन्दा बढी उमेरका ज्येष्ठ नागरिक र नाबालकको नाममा जुनसुकै प्रकारबाट स्वामित्व प्राप्त हुने गरि पारित हुने लिखतमा यस ऐन बमोजिम लगाइएको रजिष्ट्रेशन शुल्कमा पच्चीस प्रतिशत छुट हुनेछ । तर एकल महिलाको हकमा भने पैंतिस प्रतिशत छुट हुनेछ । (ख) हाल पति वा पत्नीको नाममा कायम रहेको घर जग्गाको स्वामित्व परिवर्तन गरी पति-पत्नी दुवैको संयुक्त स्वामित्वको रूपमा लिखत गर्न चाहिँमा सो संगोलनामाको लिखतमा रु.१००।- मात्र रजिष्ट्रेशन शुल्क लाग्नेछ । (ग) ३०० जना भन्दा बढी व्यक्तिलाई प्रत्यक्ष रोजगारी दिने उत्पादनमूलक उद्योग स्थापना गर्न वा विस्तार गर्नका लागि जग्गा खरीद गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्कको लिखतमा पचहत्तर प्रतिशत छुट दिइनेछ । तर त्यस्तो जग्गाको प्रयोग उद्देश्य विपरित भएको पाइएमा सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले वा महानगरपालिका वा

	उपमहानगरपालिकाले छुट भएको रजिष्ट्रेशन शुल्क असुल गरी सोही रकम बराबर जरिवाना गर्नु पर्नेछ ।
१०.	भूमिहिन मुक्त कमेया र मुक्त हालिया परिवारले सहालयत ऋण र अनुदान प्राप्त गरी खरीद गरेको जग्गाको लिखत पारित गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्क, सेवा शुल्क र रोक्का शुल्क पूर्ण रूपमा छुट हुनेछ ।
११.	बैंक, वित्तिय एवं सहकारी संघ वा संस्था र अदालतबाट भई आएको मिलापत्र अनुसार दाखिल खारेज गर्नुपर्दा सेवा शुल्क असुल गर्ने प्रयोजनको लागि सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले वा महानगरपालिका वा उपमहानगरपालिकाले रजिष्ट्रेशन प्रयोजनको लागि तोकेको न्यूनतम मूल्य र मिलापत्र वा बैंक, वित्तिय एवं सहकारी संघ संस्थाको पत्रमा उल्लेख भएको मूल्य मध्ये जुन बढी हुन्छ सोहीलाई कायम गर्नुपर्नेछ ।
१२.	धार्मिक तथा सामाजिक हितका निमित्त स्थापित नेपालमा दर्ता भएका संघ संस्था वा निकायले आफ्नो नाउमा निशुल्क रूपमा प्राप्त गर्ने जग्गाको लिखत पारित गर्दा पचास प्रतिशत रजिष्ट्रेशन शुल्क छुट दिन सक्नेछ ।
१३.	प्रदेशभित्र यो ऐन लागू हुँदाका वखत नेपाल सरकारबाट घोषणा भएका वा यस पछि घोषणा हुने नगरपालिकाको हकमा त्यस्ता नगरपालिकाको नाम र क्षेत्र निर्धारण गरी नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरेको मिति देखि यस अनुसूची बमोजिमको घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क र सेवा शुल्क लाग्नेछ ।
१४.	सहकारी ऐन, २०७४ अन्तर्गत दर्ता भएका सहकारी संस्थाहरूले संस्थाको प्रयोजनको लागि मात्र पहाडी क्षेत्रमा २ रोपनी , तराइ र भित्री मधेशमा ३ कठ्ठासम्म जग्गा र भवन खरीद गर्दा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्क सहकारी विभागको सिफारिसमा लाग्ने रजिष्ट्रेशन शुल्क पूर्ण रूपमा छुट हुनेछ, तर त्यस्ता सहकारी संस्थाले रजिष्ट्रेशन शुल्क छुट सुविधामा खरीद गरेको जग्गा तथा भवन संस्था गाभिएको वा विघटन भएको अवस्थामा बाहेक विक्रि गरेमा पहिले छुट दिएको रजिष्ट्रेशन शुल्क असुल उपर गरिनेछ ।
१५.	विविधको क्रमसंख्या ७, ८, ९ र १० बमोजिम छुट दिँदा एकै व्यक्तिलाई एकभन्दा बढी आधारमा छुट पाउने भएमा सबैभन्दा बढी कुनै एकमात्र छुट दिइने छ ।
१६.	एउटै कारोवारबाट ५० लाख रुपैयाँ वा सोभन्दा माथिको घर वा जग्गा खरीद विक्री गर्दा क्रेताले बैंकबाट भुक्तानीको लागि योग्य (गुड फर पेमेन्ट) भनी छाप लागेको चेकको फोटोकपी पेश गरेपछि वा विक्रेताका नाममा बैंकमा रहेको खातामा रकम जम्मा गरेको बैंक भौचरको फोटोकपी पेश गरेपछि मात्र सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले लिखत पारित गर्नेछ ।
१७.	पति पत्नीको संयुक्त नाममा पारित हुने लिखतमा महिला सरह रजिष्ट्रेशन शुल्क छुट दिइनेछ ।
१८.	तीनपुस्ता भित्र छोरी वा नातिनीहरूमा संयुक्त नामसारी भई दर्ताफारी गर्दा क्रमसंख्या २ मा उल्लिखित छोडपत्रको दररेटको आधा शुल्क लाग्नेछ ।
१९.	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह अन्तर्गत कुनै एक निकायको नाममा रहेको जग्गा नेपाल सरकारको अर्को कुनै निकायको नाममा रजिष्ट्रेशन वा दाखिल खारेज गर्नु पर्दा रजिष्ट्रेशन शुल्क तथा सेवा शुल्क लाग्ने छैन ।
२०.	कुनै व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको जग्गा नेपाल सरकारको कुनै निकायलाई निःशुल्क रूपमा प्राप्त भएमा वा नेपाल सरकारको वा कुनै पनि निकायले खरीद गरि लिएमा सो मा रजिष्ट्रेशन शुल्क तथा सेवा शुल्क लाग्ने छैन ।
२१.	वैदेशिक रोजगारीबाट बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत रेमिट्यान्स प्राप्त भएको बैंकको प्रमाणित कागजातको आधारमा त्यस्तो रेमिट्यान्सबाट खरीद हुने जग्गाको लिखतमा पच्चीस प्रतिशत रजिष्ट्रेशन शुल्क छुट दिइनेछ ।

अनुसूची-२
(दफा ३ सँग सम्बन्धित)
सवारी साधन कर

सवारी साधन कर	
१. निजी सवारी साधनमा देहाय बमोजिम सवारी साधन कर लाग्नेछ :-	
सवारीको किसिम	
(क) कार, जिप, भ्यान, माइक्रो बस	वार्षिक कर दर
(अ) १००० सी.सी. सम्म	रु.१९,०००/-
(आ) १००१ देखि १५०० सी.सी. सम्म	रु.२१,०००/-
(इ) १५०१ सी.सी. देखि २००० सी.सी. सम्म	रु.२३,०००/-
(ई) २००१ सी.सी. देखि २५०० सी.सी. सम्म	रु.३२,०००/-
(उ) २५०१ सी.सी. देखि २९०० सी.सी. सम्म	रु.३७,०००/-
(ऊ) २९०१ सी.सी. देखि माथि सबै	रु.५३,०००/-
(ख) डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ट्रिपर, क्रेन जस्ता मेशिनरी उपकरण र मिनीटिपर	
(अ) डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ट्रिपर, क्रेन जस्ता मेशिनरी उपकरण	रु.३५,०००/-
(आ) मिनीटिपर	रु.२५,०००/-
(ग) अटो रिक्सा, थ्री ह्वीलर, टेम्पो, ट्रेक्टर र पावर टिलर	
(अ) अटो रिक्सा, थ्री ह्वीलर र टेम्पो	रु.५,०००/-
(आ) ट्रेक्टर	रु.४,०००/-
(ई) पावर टिलर	रु.३,०००/-
(घ) मिनिट्रक/मिनिबस	रु.२२,०००/-
(ङ) ट्रक/बस	रु.३०,०००/-
(च) मोटर साइकल	
(अ) १२५ सी.सी. सम्मको	रु.२,५००/-
(आ) १२६ देखि २५० सी.सी. सम्म	रु.४,०००/-
(इ) २५१ देखि ४०० सी.सी. सम्म	रु.८,०००/-
(ई) ४०१ सी.सी. र सो देखि माथि	रु.१५,०००/-
२. भाडामा दर्ता भएका सवारी साधनमा देहाय बमोजिम सवारी साधन कर लाग्नेछ :-	
सवारीको किसिम	
(क) कार, जिप, भ्यान, माइक्रो बस	वार्षिक कर दर
(अ) १३०० सी.सी.सम्म	रु.८,०००/-
(आ) १३०१ सी.सी. देखि २००० सी.सी. सम्म	रु. ९,०००/-
(इ) २००१ सी.सी.देखि २९०० सी.सी.सम्म	रु.११,०००/-
(ई) २९०१ सी. सी. देखि ४००० सी.सी. सम्म	रु.१३,०००/-
(उ) ४००१ सी.सी. र सोभन्दा माथि सबै	रु.१५,०००/-

(ख) डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ट्रिपर, क्रेन जस्ता मेशिनरी उपकरण	रु.१७,०००।-
(ग) अटो रिक्सा, श्री हवीलर र टेम्पो	रु.४,०००।-
(घ) ट्रेक्टर	रु.२,५००।-
(ङ) पावर टिलर	रु.२,०००।-
(च) मिनीट्रक, मिनीबस	रु.१२,०००।-
(छ) मिनी ट्रिपर	रु.१४,०००।-
(ज) ट्रक, बस	रु.१६,०००।-
३.	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको नाउँमा दर्ता भएका सवारी साधनहरूलाई भाडामा दर्ता भएका सवारी साधनमा लाने सरह कर लाग्नेछ ।
४.	विद्युतीय माध्यमद्वारा सञ्चालित सवारी साधनमा सवारी साधन कर लाग्ने छैन । पेट्रोलियम पदार्थ बाहेक अन्य इन्धनद्वारा सञ्चालन हुने सवारी साधनमा माथि उल्लेखित क्रम संख्या १ र २ बमोजिम लाग्ने सवारी साधन करमा वीस प्रतिशत छुट हुनेछ ।
५.	सुरु पैठारी मितिले एक वर्षभन्दा कम अवधि भएमा दामासाहीले सवारी साधन कर कट्टा गरिनेछ । तर व्यापार मौज्जातमा रहेका सवारी साधनमा यस्तो कर लाग्ने छैन ।
६.	सवारी साधन बिग्रेको वा अन्य कुनै कारणबाट सो सवारी साधन चलाउन नपाएको भनी प्रदेश सरकारले ठहर्‍याएको कुनै व्यक्ति वा संस्थाको नाममा दर्ता भएको सवारी साधनलाई सवारी साधन कर लाग्ने छैन ।
७.	उत्पादनका मितिले पन्ध्र वर्षभन्दा पुराना सवारी साधनहरूलाई लाग्ने सवारी साधन करमा चौध वर्षभन्दा बढीको प्रत्येक वर्षका लागि पाँच प्रतिशतका दरले थप गरी सवारी साधन कर लाग्नेछ । तर यस्तो थप गरिएको रकम सवारी साधनको लागि तोकिएको कर रकमभन्दा बढी हुने छैन ।
८.	भाडाका बस, मिनीबस तथा माइक्रोबसका सवारी साधनले विद्यार्थीलाई सहूलियतको रूपमा भाडामा छुट दिँदापत त्यस्ता सवारी साधनका धनीले तिर्नु पर्ने सवारी साधन करमा साठी प्रतिशत छुट पाउनेछन् ।
९.	जुनसुकै सवारी साधनका धनीले चाहेमा लाग्ने सवारी साधन कर प्रचलित दरका आधारमा एकमुष्ट रूपमा पाँच वर्षसम्मका लागि एकैपटक भुक्तानी गरी नवीकरण गराउन सक्नेछन् । यसरी अग्रिम रूपमा पाँच वर्षको सवारी साधन कर एकमुष्ट बुझाई नवीकरण गराएमा लाग्ने सवारी साधन करमा दस प्रतिशत छुट हुनेछ ।
१०.	सार्वजनिक संग्रहालयमा प्रदर्शनीका लागि राखिएका बीस वर्षभन्दा पुराना सवारी साधनलाई वार्षिक तिर्नुपर्ने सवारी साधन कर लाग्ने छैन ।
११.	माथि उल्लिखित क्रम संख्या १ र २ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दमकल, एम्बुलेन्स तथा शव वाहनलाई सवारी साधन कर लाग्ने छैन ।
१३.	बीस लाख रुपैयाँभन्दा बढीको सवारी साधन खरिद गर्दा सम्बन्धित सवारी साधन क्रेताले एकाउन्ट पेयी चेकबाट मात्र बिक्रेतालाई रकम भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।
१४.	यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्न मिल्ने गरी बनाईएका १५० सी.सी. सम्मका स्कूटरमा सवारी साधन कर

	लाग्ने छैन ।
१५.	नेपालमा हाल सञ्चालनमा रहेका पुराना ट्रकलाई नेपालमा नै बन्द कन्टेनरको रूपमा रूपान्तरण गर्न निवेदन दिने सवारी साधनका धनीलाई निजले बुझाउनु पर्ने सवारी साधन कर वापत पचास हजार रुपैयाँ वा चार वर्षको सवारी साधन कर वापत हुन आउने रकममध्ये जुन घटी हुन्छ सो बराबरको रकम छुट दिइनेछ । तर यस्तो छुट सुविधा दश वर्ष भन्दा पुराना ट्रकहरूलाई दिइने छैन ।
१६.	सार्वजनिक यातायातका रूपमा सञ्चालन गर्ने गरी दर्ता भएका प्रा.लि. कम्पनीहरूले संचालन गर्ने सार्वजनिक बसहरूले तिर्ने सवारी साधन करमा पच्चीस प्रतिशत छुट दिइनेछ ।
१७.	दुवानी कार्य संचालन गर्ने गरी दर्ता भएका प्रा.लि. कम्पनीहरूले सञ्चालन गर्ने १० टन भन्दा माथिका बन्द कन्टेनर र ठूला ट्रकहरूले तिर्ने सवारी साधन करमा पच्चीस प्रतिशत छुट दिइनेछ ।
१८.	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले जफत गरी लिलाम बिक्री गरेको सवारी साधनमा सो मिति भन्दा अगाडिको अवधिको यस्तो कर लाग्ने छैन ।

अनुसूची- ३

(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

मनोरञ्जन कर

- चलचित्र, नाटकघर, भिडियोघर र थिएटरमा टिकट मूल्यको ५ प्रतिशत मनोरञ्जन कर लाग्ने
- सर्कस, खेल, मेला, जादु, चटके र विभिन्न प्रदर्शनीमा टिकटको व्यवस्था भएकोमा टिकट मूल्यको ५ प्रतिशत र टिकटको व्यवस्था नभएकोमा देहाय बमोजिमको दरमा मनोरञ्जन कर लाग्नेछ ।
- ३० दिन भन्दा माथिको सर्कस, खेल, मेला, जादु, चटके र विभिन्न प्रदर्शनीमा टिकटको व्यवस्था अनिवार्य गर्नुपर्नेछ ।

सि. नं.	मनोरञ्जन सेवा	कार्यक्रम	जिल्लाको वर्ग अनुसार करको दर		
			क वर्ग	ख वर्ग	ग वर्ग
१.	सर्कस, खेल, मेला, जादु, चटके	१ दिनको	रु.१०,०००।-	रु.५,०००।-	रु.२,५००।-
		७ दिनसम्म	रु.५०,०००।-	रु.२५,०००।-	रु.१२,०००।-
		८ देखि १५ दिन सम्म।	रु.१,००,०००।-	रु.५०,०००।-	रु.२५,०००।-
		१६ देखि ३० दिन सम्म ।	रु.१,५०,०००।-	रु.७५,०००।-	रु.३७,०००।-

द्रष्टव्य : यस दफाको प्रयोजनको लागि जिल्लाहरूको विवरण देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क वर्गमा पर्ने जिल्लाहरू : नवलपरासी (वर्दघाट सुस्ता पश्चिम), रुपन्देही, कपिलवस्तु, दाङ्ग, बाँके र बर्दिया

ख वर्गमा पर्ने जिल्लाहरू : पाल्पा, गुल्मी, अर्घाखाँची र प्यूठान

ग वर्गमा पर्ने जिल्लाहरू : रोल्पा र रुकुम (पुर्व)

अनुसूची-४

(ऐनको दफा ६ सँग सम्बन्धित)

कृषि आयमा कर

सि.नं.	आयको वर्गिकरण	करको दर
(क)	घोषित आय रु.४,००,०००।- सम्म	छुट
(ख)	घोषित आय रु.४,००,००० - रु.१०,००,०००।- सम्म	५%
(ग)	घोषित आय रु.१०,००,००० - रु.२०,००,०००।- सम्म	१०%
(घ)	घोषित आय रु.२०,००,०००।- भन्दा माथि ।	१५%

अनुसूची-५

(ऐनको दफा ७ सँग सम्बन्धित)

पर्यटन शुल्क

१. प्रदेश भित्रका आफ्नो स्वामित्वमा रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रवेश शुल्कमा टिकट मूल्यको ५ प्रतिशतका दरले पर्यटन शुल्क लगाई असुल उपर गरिनेछ।

अनुसूची-६
(ऐनको दफा ८ सँग सम्बन्धित)
प्राकृतिक श्रोत शुल्क

सि.नं.	विवरण	इकाई	दर	
			तराईका जिल्लाहरू	पहाडका जिल्लाहरू
१.	ढुंगा, गिट्टी, बालुवा	प्रति क्यूव फिट	रु.६१-	रु.३१-
२.	माटो	प्रति क्यूव फिट	रु.२१-	रु.११-
३.	दहत्तर बहत्तर	प्रति के.जी.	रु.११-	रु.११-

अनुसूची-७
(ऐनको दफा ९ सँग सम्बन्धित)
सवारी साधन प्रवेश शुल्क

सि.नं.	आयको वर्गिकरण	प्रवेश शुल्क
१	मिनि ट्रक, पिकअप, प्रति साधन	रु १६०१-
२	६ चक्के ट्रक	रु २४०१-
३	६ चक्के भन्दा माथि	रु ३२०१-

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०३/१४

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०३/२६

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को सेवा र कार्यहरूको लागि प्रदेश नं. ५
प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने

सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना: आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को सेवा र कार्यहरूको लागि प्रदेश नं. ५ प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम "प्रदेश नं. ५ प्रदेश विनियोजन ऐन, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को निमित्त प्रदेश सञ्चित कोषबाट रकम खर्च गर्ने अधिकार :** आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को निमित्त अनुसूची-१ बमोजिम प्रदेश सञ्चित कोषमाथि व्ययभार हुने रकम बाहेक अनुसूची -२ को महल ३ मा उल्लिखित निकायले गर्ने सेवा र कार्यहरूका निमित्त सोही अनुसूचीको महल ४ मा उल्लिखित चालु खर्च, महल ५ मा उल्लिखित पूँजीगत खर्च र महल ६ मा उल्लिखित अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणको रकम समेत गरी महल ७ मा उल्लिखित जम्मा रकम रु.२८,०८,५५,००,०००/- (अक्षरेपी अष्टाइस अर्ब आठ करोड पचपन्न लाख) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम प्रदेश सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न सकिनेछ ।

३. **विनियोजन :** (१) यस ऐनद्वारा प्रदेश सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिइएको रकम आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को निमित्त अनुसूची -२ को महल ३ मा उल्लिखित निकायले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसूची -२ को महल ३ मा उल्लिखित निकायले गर्ने

सेवा र कार्यहरुको निमित्त विनियोजन गरेको रकम मध्ये कुनै शीर्षकमा बचत हुने र कुनै शीर्षकमा नपुग हुने देखिन आएमा आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले बचत हुने शीर्षकबाट नपुग हुने शीर्षकमा रकम सार्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम रकम सार्दा जम्मा रकमको १० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी अनुदानबाट अर्को एक वा एक भन्दा बढी अनुदानमा रकम सार्न तथा निकास र खर्च जनाउन र चालु तथा पूँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको खर्च व्यहोर्न एक स्रोतबाट अर्को स्रोतमा रकम सार्न सकिनेछ ।

तर,

(क) एउटै अनुदान संख्या भित्रका बजेट शीर्षक/उपशीर्षकहरुमा रकमान्तर गर्दा जतिसुकै रकम रकमान्तर गर्न सकिनेछ ।

(ख) पूँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थातर्फ विनियोजित रकम साँवा भुक्तानी खर्च र ब्याज भुक्तानी खर्च शीर्षकमा बाहेक अन्य चालू खर्च शीर्षकतर्फ सार्न र वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गत साँवा भुक्तानी खर्चतर्फ विनियोजित रकम ब्याज भुक्तानी खर्च शीर्षकमा बाहेक अन्यत्र सार्न सकिने छैन ।

(४) स्थानीय तहका लागि अनुदान संख्या ८०५४७ देखि ८०५५८ सम्म विनियोजन भएको वित्तीय समानीकरण अनुदान

र सशर्त अनुदान रकम अन्य अनुदान संख्यामा रकमान्तर हुने छैन ।

(५) उपदफा (१), (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि अनुदान संख्या ७०५३२ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय - विविधमा विनियोजन भएको रकम जुन अनुदान संख्यामा निकासा र खर्च हुने हो सोही अनुदान संख्यामा रकम सार्न तथा निकासा र खर्च जनाउन बाधा पर्ने छैन ।

अनुसूची-१

(दफा २ सँग सम्बन्धित)

नेपालको संविधान बमोजिम

प्रदेश नं. ५ प्रदेश सञ्चित कोष माथि व्ययभार हुने रकम

रु. हजारमा

१	२		३	४	५	६	७
क्र. सं.	प्रदेश	अनुदान संख्या	शीर्षकको नाम	चालु	पूँजी गत	वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
१	७०५	२१	प्रदेश व्यवस्थापिका	३८००			३८००
२	७०५	३२	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय - फैसला वा आदेश बमोजिम तिर्नु पर्ने रकम	१०००			१०००
		जम्मा		४८००			४८००

अनुसूची-२

(दफा २ र ३ सँग सम्बन्धित)

प्रदेश नं. ५ प्रदेश सञ्चित कोषबाट व्यय हुने रकम

रु. हजारमा

१	२		३	४	५	६	७
क्र. क्र.	प्रदेश	अनुदान संख्या	शीर्षकको नाम	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
१	७०५	२१	प्रदेश व्यवस्थापिका	१५६२००	५००००		२०६२००
२	७०५	२३	मुख्य न्यायधिवक्ता	१००००	१००००		२००००
३	७०५	३१	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३९३८५३	१५५२००		५४९०५३
४	७०५	३२	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	८०५५०	५१०००		१३१५५०
५	७०५	३३	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	२५१५००	३१००००		५६१५००
६	७०५	३४	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	९६५९२१	१०९७२६०		२०६३१८१
७	७०५	३५	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१८५००००	१३५००००		३२०००००
८	७०५	३६	भौतिक	४५००००	६०४००००		६४९००००

			पूर्वाधार विकास मन्त्रालय				
९	७०५	३७	सामाजिक विकास मन्त्रालय	१५५४९००	५१४६००		२०६९५००
१ ०	७०५	३२	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय - त्रिविध	१६२४२१६			१६२४२१६
१ १	८०५	४७ देखि ५८	स्थानीय तह समानिकरण अनुदान	५०००००			५०००००
१ २	८०५	४७ देखि ५८	स्थानीय तह सशर्त अनुदान	१००००००			१००००००
१ ३			संघीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान	२६२३९६२	७०४६३३८		९६७०३००
			जम्मा	११४६११०२	१६६२४३९८		२८०८५५० ०

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०३/२०

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०३/२६

प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभा सचिवालय सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको
विधेयक

प्रस्तावना : प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाको काम, कारवाही सुचारु रूपले सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न प्रदेश सभा सचिवालयको स्थापना गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रदेश नं. ५ प्रदेशको प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभा सचिवालय सम्बन्धी ऐन, २०७५” रहेको छ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-
- (क) “सभामुख” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाको सभामुख सम्भन्तु पर्छ।
  - (ख) “उपसभामुख” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाको उपसभामुख सम्भन्तु पर्छ।
  - (ग) “सदस्य” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाका सदस्य सम्भन्तु पर्छ।
  - (घ) “सचिव” भन्नाले नेपालको संविधानको धारा १९५ को उपधारा (१) बमोजिम नियुक्त प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाको सचिव सम्भन्तु पर्छ।
  - (ङ) “कर्मचारी” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सरकारले प्रदेश सभा सचिवालयमा काम गर्न खटाएका व्यक्ति सम्भन्तु पर्छ र सो शब्दले प्रदेश सभामा खटिएका नेपाल सरकारका कर्मचारीलाई समेत जनाउँछ।
  - (च) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्भन्तु पर्छ।
  - (छ) “प्रदेश” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सम्भन्तु पर्छ।
  - (ज) “प्रदेश सरकार” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश मन्त्रपरिषद् सम्भन्तु पर्छ।

- (भ) “सचिवालय” भन्नाले दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाको सचिवालय सम्भन्नु पर्छ ।
- (त्र) “समिति” भन्नाले दफा ५ बमोजिम गठन भएको सचिवालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद-२

सचिवालयको स्थापना तथा काम, कर्तव्य र अधिकार

३. सचिवालयको स्थापना : (१) प्रदेश सभाको काम कारवाही सुचारुरूपले सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने काम समेतको लागि प्रदेश सभा सचिवालयको स्थापना गरिएको छ ।
- (२) सचिवालयमा सचिव तथा आवश्यक संख्यामा कर्मचारी रहनेछन् ।
४. सचिवालयको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) सचिवालयको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-
- (क) प्रदेश सभा तथा प्रदेश सभाका समितिलाई विधायिकी कार्यमा सहयोग गर्ने,
- (ख) प्रदेश सभाको काम कारवाहीलाई नियमित, प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन आवश्यक प्रशासनिक, आर्थिक र भौतिक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ग) प्रदेश सभा, प्रदेश सभाका समिति र सदस्यलाई आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने,
- (घ) प्रदेश सभाका समितिको निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने,
- (ङ) प्रदेश सभाको सूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने,
- (च) प्रदेशसभाको दलका कार्यालयलाई आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने,
- (छ) संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ज) प्रदेश सभा परिसरमा सुरक्षा व्यवस्थापन गर्ने ।

(२) सचिवालयको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-३

समितिको गठन तथा समिति र सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार

५. **समितिको गठन** : (१) प्रदेश सभा सचिवालयलाई सुचारु रूपले सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक नीति निर्धारण गर्ने तथा रेखदेख, नियन्त्रण र सुपरिवेक्षण गर्ने काम समेतका लागि सचिवालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) सभामुख	- अध्यक्ष
(ख) उपसभामुख	- सदस्य
(ग) सचिव	- सदस्य
(घ) सचिवले तोकेको प्रदेश सभा सचिवालयको वरिष्ठ अधिकृत कर्मचारी	
-सदस्य-सचिव	

(३) सभामुखको पद रिक्त रहेको अवस्थामा उपसभामुखले समितिको अध्यक्ष भई कार्य गर्नेछ ।

६. **समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार** : (१) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) सचिवालयको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ख) प्रदेश सभा तथा सचिवालयको वार्षिक बजेट निर्धारण गर्ने र खर्च सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण गर्ने,
- (ग) सचिवालयका कर्मचारीहरूको वृत्ति विकास एवं सुविधा निर्धारण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (घ) प्रदेश सभाका काम कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक अनुसन्धानात्मक कार्य गर्ने, गराउने,
- (ङ) प्रदेश सरकार माफत संघीय संसदसँग आवश्यक समन्वय गर्ने,

- (च) प्रदेश सभाको भौतिक निर्माण र सुधार सम्बन्धी अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन नीति तय गर्ने, गराउने,
- (छ) प्रदेश सभाका समितिहरूबीच समन्वय र सामन्जस्यता कायम गर्ने, गराउने,
- (ज) सदस्य र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक पर्ने कार्य गर्ने,
- (झ) प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी प्रदेश सभा तथा प्रदेश सभाको समितिको वार्षिक कार्यतालिका तयार गर्ने तथा प्रदेश सभा र सचिवालयको अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (ञ) प्रदेश सभा सेवामा रहने कर्मचारीको दरबन्दी निर्धारण गर्ने,
- (ट) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

(२) समितिले आवश्यक देखेमा सदस्य वा अन्य निकायका पदाधिकारीलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(३) समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

७. **सचिवको नियुक्ति** : नेपालको संविधानको धारा १९५ बमोजिम प्रदेश प्रमुखले प्रदेश सभामुखको सिफारिसमा प्रदेश सभाको सचिव नियुक्त गर्नेछ ।

८. **सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार** : प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) सचिवालयको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा कार्य गर्ने,
- (ख) कानून बमोजिम प्रदेश सभाका कर्मचारीको नियुक्ति, अवकाश र सजाय सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (ग) प्रदेश सभा र सचिवालयको वार्षिक बजेट तयार गरी समिति समक्ष पेश गर्ने,
- (घ) सचिवालयको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने,

- (ङ) प्रदेश सभा र सचिवालयको लागि विनियोजित बजेट रकम खर्च एवं आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने,
- (च) समितिको निर्देशानुसार सचिवालयको सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने,
- (छ) सदस्य र सचिवालयमा कार्यरत कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने,
- (ज) सचिवालयको भौतिक निर्माण, सुधार सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने,
- (झ) सचिवालय र अन्य निकाय बीच समन्वय कायम गर्ने,
- (ञ) प्रदेश सभा र सचिवालयको चल अचल सम्पत्तिको रेखदेख, स्याहार सम्भार गर्ने,
- (ट) प्रदेश सभा र प्रदेश सभाका समितिको काम कारवाही सुचारुरूपले सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने,
- (ठ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

परिच्छेद -४

सचिवको योग्यता र पदावधि

९. योग्यता : सचिवको लागि आवश्यक पर्ने योग्यता देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) नेपाली नागरिक,
- (ख) नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त विश्व विद्यालयबाट कानून, प्रशासन, व्यवस्थापन, राजनीतिशास्त्र, अर्थशास्त्र वा समाजशास्त्र विषयमा स्नाकोत्तर प्राप्त गरी, सार्वजनिक प्रशासनमा अनुभव प्राप्त गरेको,
- (ग) नियुक्त हुँदाका बखत कुनै राजनीतिक दलको सदस्य नरहेको,
- (घ) पैतिस वर्ष पूरा भै पैसठ्ठी वर्ष ननाघेको ।
- (ङ) उच्च नैतिक चरित्र भएको,
- (च) प्रचलित कानून बमोजिम कालो सूचीमा नपरेको ।

१०. पदावधि : सचिवको पदावधि पाँच वर्षको हुनेछ र निज पुनः नियुक्त हुन सक्नेछ ।

११. सचिवको पद रिक्त हुने अवस्था : देहायका अवस्थामा सचिवको पद रिक्त भएको मानिनेछ :-

- (क) राजीनामा दिएमा,
- (ख) पदावधि सकिएमा,
- (ग) पैसठ्ठी वर्षको उमेरको हद नाघेमा,
- (घ) कार्यक्षमताको अभाव, खराब आचरण वा आफ्नो पदीय कर्तव्यको पालना इमान्दारी पूर्वक नगरेको भनी सभामुखको सिफारिसमा प्रदेश प्रमुखबाट निजलाई पदबाट हटाएमा,
- (ङ) विदेशी राष्ट्रको स्थायी आवासीय अनुमति पत्र लिएमा,
- (च) भ्रष्टाचार, जबरजस्ती करणी, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, लागू औषध बिक्री वितरण वा ओसारपसार, सम्पत्ति शुद्धिकरण, राहदानी दुरुपयोग, अपहरण वा नैतिक पतन देखिने अन्य फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाय पाएमा,
- (छ) मृत्यु भएमा ।

परिच्छेद-५

पारिश्रमिक र अन्य सुविधा

१२. पारिश्रमिक : (१) सचिवको पारिश्रमिक प्रदेश सरकारको प्रमुख सचिवले पाए सरह हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पारिश्रमिक पाउने सचिवको मृत्यु भएमा निजले पाउन बाँकी पारिश्रमिक निजसँगै बस्ने निजको पति वा पत्नीलाई दिइनेछ र पति वा पत्नी समेत जिवीत नरहेमा त्यस्तो पारिश्रमिक निजसँगै बस्ने निजको छोरा छोरीलाई दिइनेछ ।

१३. सवारी साधन तथा इन्धन सुविधा : (१) सचिवलाई चालक सहितको सवारी साधन एक तथा इन्धन र मोबिल सुविधा दिइनेछ ।

(२) आफ्नो निजी सवारी प्रयोग गर्ने सचिवलाई चालकको लागि प्रदेश सरकारको हलुका सवारी चालकको तलबमानको शुरु अंक बराबरको रकम र सवारी मर्मत तथा संभार बापत प्रदेश सरकारको

प्रमुख सचिवले पाए सरहको रकम तथा उपदफा (१) बमोजिम पाउने इन्धन र मोबिल उपलब्ध गराइनेछ ।

(३) सचिवले यस दफा बमोजिमको सुविधा यस ऐनको दफा ११ को खण्ड (घ), (ङ) र (च) को अवस्थामा बाहेक निजले आफ्नो पदबाट अवकाश पाएको मितिले सात दिनसम्म पाउनेछ ।

१४. **चाडपर्व खर्च** : (१) सचिवले आफ्नो धर्म, संस्कृति र परम्परा अनुसार मनाउने चाडपर्वको लागि आफूले खाईपाई आएको एक महिनाको पारिश्रमिक बराबरको रकम प्रत्येक वर्ष चाडपर्व खर्चको रूपमा पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको रकम एक आर्थिक वर्षमा एकपटक आफ्नो धर्म, संस्कृति र परम्परा अनुसार मनाउने मुख्य चाडपर्वको अवसरमा भुक्तानी लिन सक्नेछ ।

१५. **दैनिक तथा भ्रमण भत्ता** : प्रदेश सभाको कामको सिलसिलामा स्वदेश वा विदेश भ्रमण गर्दा सचिवलाई प्रदेश सरकारको प्रमुख सचिवले पाए सरहको दैनिक तथा भ्रमण भत्ता दिइनेछ ।

१६. **पोशाक सुविधा** : सचिवलाई प्रत्येक वर्ष प्रदेश सरकारको प्रमुख सचिवले पाए सरहको रकम पोशाक भत्ता बापत दिइनेछ ।

१७. **बीमा खर्च** : सचिवले सरकारी कामको सिलसिलामा स्वदेश वा विदेश भ्रमण गर्दा दुई लाख रुपैयाँ बराबरको दुर्घटना बीमा गराउन सक्नेछ र सो बापत लाग्ने खर्च प्रदेश सरकारले व्यहोर्नेछ ।

१८. **विदा** : (१) सचिवले पूरा पारिश्रमिक सहितको देहाय बमोजिमका विदा पाउनेछ :-

(क) पर्व विदा र भैपरी आउने विदा,

(ख) घर विदा,

(ग) बिरामी विदा,

(घ) किरिया विदा,

(ङ) प्रसूति विदा,

(च) प्रसूति स्याहार विदा ।

(२) सचिवले प्रत्येक वर्ष भैपरी आउने विदा छ दिन र पर्व विदा छ दिन गरी जम्मा बाह्र दिन विदा लिन पाउनेछ ।

(३) भैपरी आउने र पर्व विदामा बस्ने सचिवले पूरा तलब पाउनेछ ।

(४) सचिवले काम गरेको अवधिको बाह्र दिनको एक दिनको दरले घर बिदा पाउनेछ । घर बिदा बढीमा एक सय बीस दिनसम्म संचित गरी राख्न सकिनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि “काम गरेको अवधि” भन्नाले सो अवधि भित्र लिएको भैपरी आउने र पर्व बिदा, विरामी बिदा, प्रसूति बिदा, प्रसूति स्याहार बिदा, किरिया बिदा र सार्वजनिक बिदा समेत सम्भन्नु पर्छ ।

(५) सचिवले प्रत्येक वर्ष बाह्र दिन विरामी बिदा पाउनेछ ।

(६) सचिवले विरामी बिदा संचित गरी राख्न पाउनेछ ।

(७) सचिवले कुल धर्म अनुसार आफैँ किरिया बस्नु परेमा पन्ध्र दिन किरिया बिदा पाउनेछ ।

(८) किरिया बिदामा बस्दा सचिवले पूरा तलब पाउनेछ ।

(९) सचिव गर्भवती भएमा निजले सुत्केरीको अघिपछि गरी अन्ठानबन्धे दिन प्रसूति बिदा लिन पाउनेछ ।

(१०) सचिवको पत्नी सुत्केरी हुने भएमा त्यस्तो सचिवले सुत्केरीको अघि वा पछि गरी पन्ध्र दिन प्रसूति स्याहार बिदा लिन पाउनेछ ।

(११) सचिवले आफ्नो पदबाट अवकाश पाएमा उपदफा (४) र (५) बमोजिम संचित रहेको बिदा बापत निजको पदाधिकार रहेको पदबाट खाइपाई आएको पारिश्रमिकको दरले हुन आउने रकम एकमुष्ट लिन पाउनेछ ।

१९. **बिदा दिने अधिकारी :** सचिवले पर्व बिदा र भैपरी बिदा आफैँ लिन सक्नेछ र अन्य बिदा सभामुखबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-६

उपचार खर्च र उपदान

२०. **उपचार खर्च :** (१) सचिवले आफूले विरामी भई उपचार गराउँदा देहाय बमोजिमको उपचार खर्च पाउनेछ :-

(क) सरकारी वा सामुदायिक अस्पतालमा भर्ना हुँदा र उपचार गराउँदा लागेको अस्पतालको बिल बमोजिमको खर्च र अस्पतालको चिकित्सकको प्रेस्क्रिप्शन बमोजिम खरिद गरेको औषधि खर्च ।

तर चिकित्सकको प्रेस्क्रिप्शा-
नमा रोगको निदान (डाइग्नोसिस) उल्लेख
भएको हुनु पर्नेछ ।

(ख) प्लाष्टिक सर्जरी बाहेक सबै किसिमको
चिरफार (सर्जिकल अपरेशन) गर्दा लागेको
सरकारी वा सामुदायिक अस्पतालको बिल
बमोजिमको खर्च र प्रेस्क्रिप्सन बमोजिम खरिद
गरेको औषधि खर्च ।

(ग) चशमा, दाँत, एयरफोन आदि उपकरणको लागि
प्रदेश सरकारले तोकिएको रकम मध्ये
लागेको बिल बमोजिमको खर्च ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि
सचिवले आफ्नो कार्यकाल भर पाउने उपचार खर्चको रकम निजले
पाउने बाह्र महिनाको पारिश्रमिक बराबरको रकम भन्दा बढी हुने छैन ।

(३) नेपाल सरकारद्वारा नियुक्त मेडिकल बोर्डले नेपालभित्र
औषधि उपचार हुन नसक्ने भनी सिफारिस गरेमा विदेशमा गई उपचार
गराउन चाहने सचिवलाई उपदफा (१) बमोजिम पाउने उपचार
खर्चको अतिरिक्त प्रदेश सरकारले उचित ठहर्‍याएको थप आर्थिक
सहायता दिन सक्नेछ ।

(४) सचिवले सेवाबाट अलग हुँदा उपदफा (२) बमोजिम
पाउने उपचार खर्च मध्ये केही लिई वा नलिई उपचार खर्च बाँकी
रहेको भए त्यस्तो बाँकी भए जति रकम लिन पाउनेछ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि
सचिवको पदमा पाँच वर्ष सेवा नगरी सेवाबाट अलग हुने सचिवलाई
उपचार खर्च दिँदा यस ऐन बमोजिम पाउने सम्पूर्ण उपचार खर्चको
रकमलाई पाँच वर्ष सेवा गरे वापत पाउने रकम मानी दामासाहीले हुन
आउने रकम मात्र दिइनेछ ।

(६) यस दफा बमोजिम पाउने उपचार खर्च लिन नपाउँदै
सचिवको मृत्यु भएमा त्यस्तो उपचार खर्च निजसँगै बस्ने निजको पति
वा पत्नीलाई दिइनेछ र पति वा पत्नी समेत जीवित नरहेमा त्यस्तो
उपचार खर्च निजसँगै बस्ने निजको छोरा छोरीलाई दिइनेछ ।

२१. **उपदान** : पाँच वर्ष वा सो भन्दा बढी सेवा गरेको सचिवले अवकाश
पाएमा, राजिनामा स्वीकृत गराई पदबाट अलग भएमा वा निजको मृत्यु
भएमा देहायको दरले उपदान पाउनेछ :-

- (क) पाँच वर्ष देखि दश वर्षसम्म सेवा गरेकोमा आफूले काम गरेको प्रत्येक वर्षको निमित्त आखिरी आधा महिनाको तलब,
- (ख) दश वर्षभन्दा बढी पन्ध्र वर्षसम्म सेवा गरेकोमा आफूले काम गरेको प्रत्येक वर्षको निमित्त आखिरी एक महिनाको तलब,
- (ग) पन्ध्र वर्षभन्दा बढी सेवा गरेकोमा आफूले काम गरेको प्रत्येक वर्षको निमित्त आखिरी डेढ महिनाको तलब । तर निज दफा ११ को खण्ड (घ), (ङ) र (च) को कारणले पदमा नरहेमा उपदान पाउने छैन ।

परिच्छेद-७

विविध

२२. बजेट निर्धारण गर्ने : (१) सचिवालयले प्रदेश सभा र सचिवालयको लागि आवश्यक पर्ने वार्षिक बजेट अर्थ मन्त्रालयसँग परामर्श गरी निर्धारण गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निर्धारण गरेको बजेट प्रदेश सरकारले विनियोजन विधेयकमा समावेश गर्नेछ ।
२३. अधिकार प्रत्यायोजन : (१) यस ऐन बमोजिम समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये केही अधिकार सचिव वा अन्य कुनै अधिकृतले प्रयोग गर्न पाउने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (२) सचिवले आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये केही अधिकार कुनै अधिकृतले प्रयोग गर्न पाउने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
२४. कर्मचारी : (१) सचिवालयले निर्धारित दरवन्दीमा प्रदेश लोकसेवा आयोगको माध्यमबाट आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्था गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमका कर्मचारी व्यवस्था नभए सम्मको लागि प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउनेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिमका कर्मचारी व्यवस्था नभएसम्मको लागि संघीय सरकारले कर्मचारी उपलब्ध गराउनेछ ।
२५. सञ्चय कोष : प्रदेश सरकारले सचिवको मासिक पारिश्रमिकबाट सयकडा दशका दरले सञ्चय कोष कट्टा गरी सो कट्टी रकममा शतप्रतिशत रकम थप गरी सञ्चय कोषमा जम्मा गरिदिनेछ ।
२६. एउटा मात्र सुविधा पाउने : सरकारी कोषबाट निवृत्तभरण पाएको व्यक्ति सचिवमा नियुक्त भएमा त्यस्तो सचिवले निवृत्तभरण वा यस

ऐन बमोजिमको पारिश्रमिक मध्ये निजले रोजेको कुनै एक सुविधा मात्र पाउनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि “सरकारी कोष” भन्नाले देहायको कुनै कोष सम्भन्नु पर्छ :-

- (क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको संचित कोष वा अन्य सरकारी कोष,
- (ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएको संस्थान, निगम, बोर्ड, प्राधिकरण, प्रतिष्ठान वा यस्तै कुनै निकायको कोष,
- (ग) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदानबाट सञ्चालित कोष,
- (घ) सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिलाई निवृत्तभरण प्रदान गर्न प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको कोष ।

२७. भत्ता र अन्य सुविधा : (१) कर्मचारीले प्रत्येक वर्ष प्रदेश सभाबाट बजेट पारित भएपछि खाइपाई आएको एक महिनाको तलब वरावरको रकम प्रोत्साहन स्वरुप पाउनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस उपदफाको प्रयोजनको लागि “कर्मचारी” भन्नाले प्रदेश सभाको कामको लागि सचिवालयको दरबन्दीमा रहेका वा सचिवालयबाटै पारिश्रमिक पाउने वा बजेटमाथिको छलफलको अवधिमा पन्ध्र दिन भन्दा बढी सचिवालयमा निरन्तर काजमा रहेका कर्मचारी समेतलाई जनाउँछ ।

(२) प्रदेश सभाको अधिवेशन वा बैठक र समितिको बैठक चलेका समयमा काममा संलग्न पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई समितिले निर्धारण गरे बमोजिमको रकम थप सुविधाको रुपमा र बढी समय काम लगाउनु परेमा समितिले निर्धारण गरे बमोजिमको खाजा, खाना र ओभर टाइम लगायतका अन्य सुविधा दिन सक्नेछ ।

(३) कर्मचारीको भत्ता तथा अन्य सुविधा समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२८. शपथ : सचिवले आफ्नो पदको कार्यभार सम्हाल्नु अघि सभामुख समक्ष अनुसूची बमोजिमको ढाँचामा आफ्नो पदको शपथ ग्रहण गर्नु पर्नेछ ।

२९. प्रदेश सरकारसँग सम्पर्क : सचिवालयले प्रदेश सरकारसँग सम्पर्क राख्दा प्रदेश सभा सम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्रालय मार्फत् राख्नु पर्नेछ ।

३०. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐन कार्यान्वयन गर्नको लागि सचिवालयले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।

अनुसूची
(दफा २८ सँग सम्बन्धित)

शपथ

म ... .. मुलुक र जनताप्रति पूर्ण बफादार रही सत्य निष्ठापूर्वक प्रतिज्ञा गर्दछु/ईश्वरको नाममा शपथ लिन्छु कि नेपालको राजकीय सत्ता र सार्वभौमसत्ता नेपाली जनतामा निहित रहेको नेपालको संविधान प्रति पूर्ण बफादार रही सचिव पदमा कामकाज प्रचलित कानूनको अधीनमा रही कसैको डर नमानी, पक्षपात नगरी, पूर्वाग्रह वा खराब भावना नलिई इमान्दारीसाथ गर्नेछु र आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा आफूलाई जानकारीमा आएको प्रचलित कानून बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने कुरा म पदमा बहाल रहदा वा नरहदा जुनसुकै अवस्थामा पनि प्रचलित कानूनको पालना गर्दा बाहेक अरु अवस्थामा कुनै किसिमबाट पनि प्रकट वा सङ्केत गर्ने छैन ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०४/१४

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०४/२२

प्रदेश नं. ५ प्रदेश सरकारका मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रदेश नं. ५को प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ का मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५” रहेकोछ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) "प्रदेश" भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सम्झनु पर्छ ।

(ख) "प्रदेश सरकार" भन्नाले प्रदेश नं. ५ को प्रदेश मन्त्रिपरिषद् सम्झनु पर्छ ।

(ग) "मन्त्री" भन्नाले प्रदेश नं. ५का मन्त्री, राज्य मन्त्री वा सहायक मन्त्री समेत सम्झनु पर्छ ।

(घ) “मुख्यमन्त्री” भन्नाले प्रदेश नं.५का मुख्यमन्त्री सम्झनु पर्छ ।

३. पारिश्रमिक: (१) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको पारिश्रमिक दिइनेछ ।

(२) मुख्यमन्त्री र मन्त्री कुनै कारणले सो पदमा नरहेमा निजलाई एक महिनाको पारिश्रमिक बराबरको रकम थप सुविधाको रूपमा दिइनेछ ।

४. आवास सुविधा : (१) मुख्यमन्त्रीलाई आवासको लागि प्रदेश सरकारले सरकारी घरको बन्दोबस्त गर्नेछ ।

(२) मन्त्रीलाई आवासको लागि प्रदेश सरकारले सरकारी घरको बन्दोबस्त गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सरकारी घरको बन्दोबस्त नभएको र प्रदेशको राजधानीमा आफ्नो उपयुक्त घर नभएको मन्त्रीलाई अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको रकम आवास सुविधा बापत दिइनेछ।

(४) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको आवासको लागि आवश्यक पर्ने फर्निचरको व्यवस्था प्रदेश सरकारले गर्नेछ।

(५) उपदफा (३) बमोजिमको आवासको लागि अनुसूची-१ बमोजिमको रकम फर्निचर बापत दिइनेछ।

(६) उपदफा (१) र (२) बमोजिम बन्दोबस्त भएको घर कम्पाउण्डको मर्मत र सम्भार खर्च प्रदेश सरकारले व्यहोर्नेछ।

(७) उपदफा (३) बमोजिमको आवासको मर्मत र सम्भार खर्च बापत प्रदेश सरकारले तोके बमोजिमको रकम दिइनेछ।

(८) यस दफा बमोजिमको आवास सुविधा मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले आफ्नो कार्यकाल समाप्त भएको मितिले सात दिनसम्म पाउनेछन्।

५. सवारी तथा इन्धन सुविधा : (१) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई सवारीको लागि चालक सहितको मोटर एक र अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको इन्धन र मोबिल उपलब्ध गराइनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उपलब्ध गराइएको मोटर प्रयोग नगरी आफ्नो निजी मोटर प्रयोग गर्ने मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई नेपाल सरकारको हलुका सवारी चालकको

तलबमानको सुरु अंक बराबरको रकम र उपदफा (१) बमोजिमको इन्धन र मोबिल उपलब्ध गराइनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम उपलब्ध गराइएको मोटरको नियमित मर्मत र सम्भारको बन्दोबस्त प्रदेश सरकारले गर्नेछ।

(४) उपदफा (१) र (२) बमोजिम प्राप्त हुने इन्धन र मोबिलको बिल भरपाई बुझाउनु पर्ने छैन।

(५) यस दफा बमोजिमको सुविधा मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले आफ्नो कार्यकाल समाप्त भएको मितिले सात दिनसम्म पाउनेछन्।

६. विजुली, धारा र सञ्चार सुविधा : (१) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको आवासमा इन्टरनेट सहितको एक लाइन टेलिफोन जडान गर्न लाग्ने खर्च र धरौटी बापत लाग्ने रकम प्रदेश सरकारले व्यहोर्नेछ।

(२) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई विजुली, धारा, इन्टरनेट, टेलिफोनको महसुल र पत्रपत्रिका बापत अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको रकम दिइनेछ।

७. उपचार सुविधा : (१) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई सामूहिक रूपमा प्रदेश सरकारले तोकेको एकजना चिकित्सकको सेवा उपलब्ध गराइनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको चिकित्सकले अस्पतालमा भर्ना भई औषधी उपचार गर्नुपर्ने भनी गरेको सिफारिस बमोजिम मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले सरकारी वा सामुदायिक अस्पतालमा भर्ना भई औषधी उपचार गराएमा त्यसरी उपचार गराउँदा लागेको प्रेस्क्रिप्शन तथा बिल बमोजिमको सम्पूर्ण खर्च प्रदेश सरकारले व्यहोर्नेछ।

(३) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको स्वदेशमा उपचार हुन नसकी मेडिकल बोर्डको सिफारिसमा नेपाल सरकारको सहमति लिई विदेशमा उपचार गराउनु परेमा प्रदेश सरकारले तोकेको उपचार खर्च पाउनेछन्।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको उपचार खर्च बापतको रकम मुख्यमन्त्रीको कार्यालयले मुख्यमन्त्री र मन्त्री भर्ना भएको सरकारी वा सामुदायिक अस्पताललाई भुक्तानी गर्नेछ।

८. दैनिक तथा भ्रमण भत्ता : (१) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले सरकारी कामको सिलसिलामा नेपालभित्र भ्रमण गर्दा पाउने दैनिक तथा भ्रमण भत्ता अनुसूची-१मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

(२) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले सरकारी कामको सिलसिलामा वा नेपाल सरकारको तर्फबाट विभिन्न समारोह, उत्सव, सम्मेलन आदिमा भाग लिन नेपाल बाहिर भ्रमण गर्दा पाउने दैनिक तथा भ्रमण भत्ता अनुसूची-१मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

९. बीमा सुविधा : मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई सरकारी कामको सिलसिलामा स्वदेश वा विदेशमा भ्रमण गर्दा दश लाख रुपैया बराबरको बीमा सुविधा दिइनेछ।

१०. निजी सचिवालयको व्यवस्था : (१) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको काममा सहयोग पुऱ्याउन अनुसूची-२ बमोजिमको संख्यामा कर्मचारीहरू रहने गरी निजी सचिवालयको व्यवस्था हुनेछ।

(२) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई आफ्नो कार्यकालमा निजी सचिवालयको लागि आवश्यक पर्ने फर्निचर र कार्यालय सामानको व्यवस्था प्रदेश सरकारले गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमका फर्निचर तथा स्थायी जिन्सी सामानहरु मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले आफ्नो कार्यकाल समाप्त भएको सात दिनभित्र फिर्ता बुझाउनु पर्नेछ।

११. अतिथि सत्कार खर्च : (१) मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको निजी सचिवालयको लागि अतिथि सत्कार बापत अनुसूची-१ बमोजिमको रकम दिइनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त अतिथि सत्कार खर्चको बिल भौचर बुझाउनु पर्ने छैन।

१२. अङ्गरक्षक र गार्डको सुविधा : मुख्यमन्त्री र मन्त्रीलाई आवश्यक पर्ने अङ्गरक्षक र गार्डको सुविधा प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ।

१३. शपथ : मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले आफ्नो कार्यभार सम्हाल्नु अघि अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा पद तथा गोपनीयताको शपथ लिनु पर्नेछ।

१४. सुविधा लागू हुने : मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीले यस ऐन बमोजिम पाउने सुविधा शपथ गरेको मिति देखि पाउनेछन्।

१५. अनुसूचीमा हेरफेर : प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्नेछ।

अनुसूची-१

(दफा ३ को उपदफा (१), दफा ४ को उपदफा (३) र (५), दफा ५ को उपदफा (१), दफा ६ को उपदफा (२),
दफा ८ र दफा ११ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीको सुविधा

क्र.सं.	सुविधाको प्रकार	इकाई दर	मुख्यमन्त्री	मन्त्री	राज्य मन्त्री	सहायक मन्त्री
१.	पारिश्रमिक	मासिक रुपैयाँ	६०,९७०।-	५२,०००। -	४९,०००।-	४८,१००।-
२.	आवास सुविधा	प्रति महिना रुपैयाँ	-	-	१५,०००।-	१५,०००।-
३.	फर्निचर (सरकारी घरको बन्दोबस्त नभएमा)	एकमुष्ट रु	-	-	५०,०००।-	५०,०००।-
४.	सवारी	मोटर (वटा)	आवश्यकता अनुसार	१	१	१
५.	सवारी इन्धन	लिटर(मासिक)	२५०	२००	२००	२००
६.	मोबिल	लिटर (त्रैमासिक)	आवश्यकता अनुसार	१०	१०	१०
७.	सञ्चार सुविधा (टेलिफोन,इन्टरनेट र पत्रपत्रिका)	प्रति महिना रुपैयाँ	बिल अनुसार	३,०००।-	२,०००।-	२,०००।-
८.	धारा, विजुली	प्रति महिना रुपैयाँ	बिल अनुसार	बिल अनुसार *	२,०००।-	२,०००।-
९.	दैनिक तथा भ्रमण	प्रति दिन रुपैयाँ	२,५००।-	२,०००।-	२,०००।-	२,०००।-

	भत्ता(स्वदेश)					
१०.	दैनिक तथा भ्रमण भत्ता (विदेश)	प्रति दिन अमेरिकी डलर	२२५१-	२२५१-	२२५१-	२२५१-
११.	अतिथी सत्कार	प्रति महिना रुपैयाँ	१५,०००१-	१०,०००१- -	५,०००१-	५,०००१-

*द्रष्टव्य : सरकारी आवासमा बसेको अवस्थामा मात्र ।

मुख्यमन्त्री र मन्त्रीले भ्रमण गर्दा पाउने दैनिक तथा भ्रमण भत्ता

प्रयोजनको लागि :-

१. विदेश भ्रमण गर्दा भारतको चेन्नाई, हैदराबाद, बैंगलोर, मुम्बई, दिल्ली, कोलकत्ता र बङ्गलादेशको ढाका र चटगाउँ बाहेक अन्य स्थानमा रात बिताउनु पर्दा माथि उल्लिखित दरको पचास प्रतिशत रकम मात्र दिइनेछ ।
२. युरोपियन मुलुकहरु, अष्ट्रेलिया, न्यूजिल्याण्ड, अमेरिका, क्यानडा, कुवेत, कोरिया, जापान, हङ्कङ्ग, रुस, कतार, जाम्बिया, यू.ए.ई., सिंगापुर, लेबनान, बहराइनको भ्रमण गर्दा माथि उल्लेखित दरमा तेत्तीस प्रतिशत थप रकम दिइनेछ ।
३. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट दैनिक भत्ता बापतको रकम उपलब्ध गराइएको अवस्थामा उल्लिखित दैनिक भ्रमण भत्ता बापतको रकम उपलब्ध गराइने छैन ।
४. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट खाना बस्न र यातायात खर्च मात्र दिएकोमा दैनिक भ्रमण भत्ताको पच्चिस प्रतिशत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
५. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट बस्न मात्र उपलब्ध भएमा दैनिक भ्रमण भत्ताको तेत्तिस प्रतिशत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
६. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट खाना मात्र उपलब्ध भएमा दैनिक भ्रमण भत्ताको छैसठ्ठी प्रतिशत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
७. नेपाल बाहिरको भ्रमण गर्दा सम्बन्धित राष्ट्र वा संस्थाले निर्धारण गरे बमोजिमको विमा गर्दा लाग्ने शुल्क भुक्तानी दिइनेछ ।

८. भ्रमण सम्बन्धी थप व्यवस्था:

- (क) जिल्ला भ्रमण गर्नु पूर्व मन्त्रीले मुख्यमन्त्रीबाट स्विकृति लिनु पर्ने ।
- (ख) भ्रमण खर्च मितव्ययी हुनु पर्ने।
- (ग) एक जिल्लामा एक पटकमा दुई दिनभन्दा बढी नबस्ने व्यवस्था गर्ने र उपलब्ध भएसम्म सरकारी गोष्ट हाउसमा बस्ने प्रबन्ध गर्नु पर्ने ।
- (घ) अत्यावश्यक नपरी एक जिल्लामा महिनामा एक पटकभन्दा बढी भ्रमण नगर्ने ।
- (ङ) भ्रमणबाट फर्के पछि मुख्यमन्त्री समक्ष प्रतिवेदन पेश गरेर मात्र भ्रमण बिल भुक्तानी गरिने ।

अनुसूची- २

दफा १० को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित
मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको निजी सचिवालयमा रहने कर्मचारी

क्र.सं.	सचिवालयमा रहने कर्मचारीको विवरण	इकाई	मुख्यमन्त्री	मन्त्री	राज्य मन्त्री	सहायक मन्त्री
१.	स्वकीय सचिव (रा.प .द्वितीय श्रेणी वा सो सरह)	जना	१	-	-	-
२.	स्वकीय अधिकृत (रा.प .तृतीय श्रेणी वा सो सरह)	जना	२	१	-	-
३.	प्रेस संयोजक (रा.प .तृतीय श्रेणी वा सो सरह)	जना	१	-	-	-
४.	स्वकीय सहायक (कम्प्युटर अपरेटर /रा.प.अनं प्रथम श्रेणी वा सो सरह)	जना	१	१	१	१
५.	हलुका सवारी चालक (प्रथम स्तर)	जना	१	१	१	१
६.	स्वकीय कार्यालय सहयोगी (प्रथम स्तर)	जना	१	१	१	१
जम्मा			७	४	३	३

द्रष्टव्यः

- स्वकीय सचिवालयका कर्मचारीहरूले शुरु स्केल अनुसारको तलब मात्र पाउनेछन् ।
- स्वकीय सचिवालयका कर्मचारीहरूले यस ऐन बमोजिम प्राप्त गर्ने पारिश्रमिक निजहरूको बैंक खातामा उपलब्ध गराइनेछ ।

अनुसूची-३

(दफा १३ सँग सम्बन्धित)

शपथ

म..... मुलुक र जनताप्रति पूर्ण बफादार रही सत्य निष्ठापूर्वक प्रतिज्ञा गर्दछु/देश र जनता/ईश्वरको नाममा शपथ लिन्छु कि नेपालको राजकीय सत्ता र सार्वभौमसत्ता नेपाली जनतामा निहित रहेको नेपालको संविधान प्रति पूर्ण बफादार रही प्रदेश नं. .... को.....पदको कामकाज प्रचलित कानूनको अधीनमा रही कसैको डर नमानी, पक्षपात नगरी, कसै प्रति पूर्वाग्रह वा खराब भावना नलिई इमान्दारीसाथ गर्नेछु र आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा आफूलाई जानकारीमा आएको प्रचलित कानून बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने कुरा म पदमा बहाल रहँदा वा नरहँदा जुनसुकै अवस्थामा पनि प्रचलित कानूनको पालना गर्दा बाहेक अरु अवस्थामा कुनै किसिमबाट पनि प्रकट वा सङ्केत गर्ने छैन ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०४/१४

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०४/२२

प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रदेश नं. ५ प्रदेशको प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५” रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “पदाधिकारी” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाका सभामुख, उपसभामुख, विपक्षी दलको नेता, सत्ता पक्षको प्रमुख सचेतक, सभापति, विपक्षी दलको प्रमुख सचेतक, सत्ता पक्षको सचेतक र दलको प्रमुख सचेतकलाई सम्भन्नु पर्छ।

(ख) “प्रदेश” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सम्भन्नु पर्छ।

(ग) “प्रदेश सरकार” भन्नाले प्रदेश नं. ५ को प्रदेश मन्त्रपरिषद् सम्भन्नु पर्छ।

(घ) “विपक्षी दलको नेता” भन्नाले प्रदेश मन्त्रपरिषद् गठन गर्ने वा मन्त्रपरिषद् गठन गर्न समर्थन गर्ने दल बाहेकका देहाय बमोजिमका दलले संसदीय दलको नेताको रूपमा छानेको व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ :-

(१) प्रदेश सभामा सबैभन्दा बढी सदस्य भएको दल,

(२) प्रदेश सभामा एकभन्दा बढी दलको बराबर सदस्य भएमा ती दलले पारस्परिक सहमतिको आधारमा आफू मध्येबाट मान्यता दिएको कुनै एक दल,

(३) उपखण्ड (२) बमोजिम पारस्परिक सहमति हुन नसकेमा प्रदेश सभाका सबैभन्दा बढी सदस्यहरूले विपक्षी दलको नेता छान्नको लागि लिखित मञ्जुरी गरेको दल,

- (४) उपखण्ड (३) बमोजिम लिखित मञ्जुरी नभएमा प्रदेश सभाकासभामुख-
ले तोकिएको दल,
- (५) कुनै व्यक्ति विपक्षी दलको नेता भइरहेकोमा कुनै कारणबाट अर्को कुनै दलको सदस्य बढी भई सबैभन्दा बढी सदस्य भएको दल बन्न पुगेमा त्यस्तो दल,
- (६) यस खण्डको प्रयोजनको लागि सम्बन्धित दल वा सदस्यले उपखण्ड (२) बमोजिमको पारस्परिक सहमति प्रदेश सभा सदस्यको निर्वाचन भएको पहिलो पटक प्रदेश सभाको अधिवेशन बसेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र र उपखण्ड (३) बमोजिमको लिखित मञ्जुरीमा पारस्परिक सहमति हुन नसकेको मितिले पन्ध्र दिन भित्र दिनु पर्नेछ ।
- (ङ) “विपक्षी दलको प्रमुख सचेतक” भन्नाले खण्ड (घ) बमोजिमको विपक्षी दलको नेताले विपक्षी दलको प्रमुख सचेतक भई काम गर्न तोकेको सदस्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (च) “सचिवालय” भन्नाले प्रदेश नं. ५ प्रदेश सभाको सचिवालय सम्भन्नु पर्छ ।
- (छ) “सत्ता पक्षको प्रमुख सचेतक” भन्नाले मन्त्रपरिषद् गठन गर्ने दल वा मन्त्रपरिषद् गठन गर्न सर्भथन गर्ने दलको संसदीय दलको नेताले सो दलको प्रमुख सचेतक भई काम गर्न तोकेको सदस्य सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले एकभन्दा बढी दलले मन्त्रपरिषद् गठन गरेमा वा सर्भथन गर्ने भएमा त्यस्ता दलले आपसी सहमतिमा तोकेको सदस्य र आपसी सहमतिमा नतोकिएमा सबैभन्दा बढी सदस्य भएको दलको नेताले दलको प्रमुख सचेतक भई काम गर्न तोकेको सदस्यलाई समेत जनाउँछ ।
- (ज) “सत्ता पक्षको सचेतक” भन्नाले मन्त्रपरिषद् गठन गर्ने दल वा मन्त्रपरिषद् गठन गर्न सर्भथन गर्ने दलको

संसदीय दलको नेताले सो दलको सचेतक भई काम गर्न तोकेको सदस्य सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले एकभन्दा बढी दलले मन्त्रिपरिषद् गठन गरेमा वा सर्भथन गर्ने भएमा त्यस्ता दलले आपसी सहमतिमा तोकेको सदस्य र आपसी सहमतिमा नतोकिएमा सबैभन्दा बढी सदस्य भएको दलको नेताले दलको सचेतक भई काम गर्न तोकेको सदस्यलाई समेत जनाउँछ ।

- (भ) “सदस्य” भन्नाले मन्त्री वा पदाधिकारी बाहेकका प्रदेश सभाका सदस्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (ज) “सभापति” भन्नाले प्रदेश सभाको कुनै समितिको सभापति सम्भन्नु पर्छ ।
- (ट) “सभामुख” भन्नाले प्रदेश सभाको सभामुख सम्भन्नु पर्छ ।
- (ठ) “समिति” भन्नाले प्रदेश सभाको कुनै समिति सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले विशेष समितिलाई समेत जनाउँछ ।

३. **पारिश्रमिक** : (१) पदाधिकारी र सदस्यले निर्वाचित भएको मिति देखि अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको पारिश्रमिक पाउनेछन् ।

- (२) कुनै पदाधिकारी वा सदस्यको पदावधि समाप्त नहुँदै निजको मृत्यु भई वा प्रदेश सभा विघटन भई निज आफ्नो पदमा कायम नरहेमा निजलाई त्यस्तो पदाधिकारी वा सदस्यको सदस्यता कायम रहेको दिनसम्म पाउने पारिश्रमिकको अतिरिक्त एक महिनाको पारिश्रमिक बराबरको थप रकम दिइनेछ ।
- (३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम पारिश्रमिक पाउने पदाधिकारी वा सदस्यको मृत्यु भएमा निजले पाउन बाँकी पारिश्रमिक निजसँगै बस्ने निजको पति वा पत्नीलाई दिइनेछ र पति वा पत्नी समेत जिवीत नरहेमा त्यस्तो पारिश्रमिक निजसँग बस्ने निजको छोरा छोरीलाई दिइनेछ ।
- (४) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि योग्यता नपुगेको कारणबाट कुनै पदाधिकारी वा सदस्य आफ्नो पदमा कायम नरहेमा त्यस्तो पदाधिकारी वा सदस्यलाई उपदफा (२) बमोजिमको रकम दिइने छैन ।

४. **बैठक भत्ता तथा यातायात सुविधा** : (१) पदाधिकारी र सदस्यले प्रदेश सभा वा कुनै समितिको बैठकमा भाग लिएको प्रत्येक दिनको लागि बैठक भत्ता तथा यातायात सुविधा बापत अनुसूची-१ बमोजिमको रकम पाउनेछन् ।

तर प्रदेश सभा वा समितिको बैठक एकै दिन बसेकोमा पदाधिकारी र सदस्यले एक बैठकको मात्र भत्ता पाउनेछन् ।

- (२) आफ्नो स्थायी बासस्थानबाट प्रदेश सभाको अधिवेशनको बैठकमा भाग लिन आउँदा र भाग लिएर आफ्नो बासस्थान भएको क्षेत्रतर्फ फर्कदा पदाधिकारी र सदस्यले अनुसूची-१ बमोजिमको दैनिक तथा भ्रमण भत्ता पाउनेछ ।

तर यस्तो दैनिक तथा भ्रमण भत्ता एक अधिवेशनमा एक पटक मात्र पाउनेछ ।

५. **आवास सुविधा** : (१) प्रदेश सरकारले सभामुखलाई आवासको लागि सरकारी घरको बन्दोबस्त गर्नेछ ।

- (२) प्रदेश सरकारले उपसभामुखलाई आवासको लागि सरकारी घरको बन्दोबस्त गर्नेछ ।

- (३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको आवासको लागि आवश्यक पर्ने फर्निचरको व्यवस्था प्रदेश सरकारले गर्नेछ ।

- (४) उपदफा (१) र (२) बमोजिम बन्दोबस्त भएको घर कम्पाउण्डको मर्मत र सम्भार खर्च प्रदेश सरकारले व्यहोर्नेछ ।

- (५) सभामुख र उपसभामुख बाहेकका अन्य पदाधिकारी तथा सदस्यले आवास सुविधा तथा फर्निचर बापत अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको रकम पाउनेछन् ।

- (६) सभामुख र उपसभामुखले यस दफा बमोजिम पाउने सुविधा आफ्नो पदावधि समाप्त भएको मितिले सात दिनसम्म पाउने छन् ।

६. **सवारी साधन तथा इन्धन सुविधा** : (१) सभामुख, उपसभामुख, विपक्षी दलको नेता, सत्ता पक्षको प्रमुख सचेतक, सभापति र विपक्षी दलको प्रमुख सचेतकलाई चालक सहितको सवारी साधन एक र अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको इन्धन र मोबिल उपलब्ध गराइनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम उपलब्ध गराइएको सवारी साधनको मर्मत र सम्भार खर्च प्रदेश सरकारले व्यहोर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त हुने इन्धन र मोबिलको बिल भौचर बुझाउनु पर्ने छैन ।

(४) यस दफा बमोजिम सवारी साधनको सुविधा पाउने पदाधिकारीले त्यस्तो सुविधा आफ्नो पदावधि समाप्त भएको मितिले सात दिनसम्म प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।

७. **बिजुली, धारा र सञ्चार सुविधा** : पदाधिकारी र सदस्यलाई बिजुली, धारा र सञ्चार सुविधा वापत अनुसूची-१ बमोजिमको रकम दिइनेछ ।

८. **निजी सचिवालय र स्वकीय कर्मचारीको व्यवस्था** : (१) आफ्नो कार्यकालको लागि पदाधिकारी र सदस्यले अनुसूची-२ मा उल्लेख भए बमोजिमको निजी सचिवालय र स्वकीय कर्मचारी सुविधा पाउनेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निजी सचिवालय बन्दोबस्तको लागि एक कार्यकालमा एक पटक फर्निचर वापत अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको रकम दिइनेछ ।

(३) पदाधिकारी र दलको नेतालाई निजी सचिवालयको बन्दोबस्तको लागि अनुसूची-२ मा उल्लेख भए बमोजिमको रकम दिइनेछ ।

(४) सभामुख, उपसभामुख, विपक्षी दलको नेता, सत्तापक्षको प्रमुख सचेतक, विपक्षी दलको प्रमुख सचेतक, सभापति र दलको नेतालाई अतिथि सत्कारको लागि अनुसूची-२ मा उल्लेख भए बमोजिमको रकम दिइनेछ ।

९. **दैनिक तथा भ्रमण भत्ता** : प्रदेश सभाको कामको सिलसिलामा नेपालभित्र वा नेपाल बाहिर भ्रमण गर्दा पदाधिकारी र सदस्यलाई अनुसूची-१ बमोजिमको दैनिक तथा भ्रमण भत्ता दिइनेछ ।

१०. **बीमा सुविधा** : पदाधिकारी र सदस्यलाई सरकारी कामको सिलसिलामा भ्रमण गर्दा दश लाख रुपैयाँ बराबरको बीमा सुविधा दिइनेछ ।

११. **उपचार सुविधा** : (१) पदाधिकारी र सदस्यलाई सचिवालयमा सामूहिक रुपमा प्रदेश सरकारले तोकेको एक जना चिकित्सकको निःशुल्क सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको चिकित्सकले नेपाल भित्रका अस्पतालमा भर्ना भई उपचार गर्नु पर्ने भनी सिफारिस गरेको पदाधिकारी वा सदस्यले सरकारी वा सामुदायिक अस्पतालमा भर्ना भई औषधी उपचार गराएमा त्यसरी उपचार गराउँदा लागेको प्रेस्क्रिप्शन तथा बिल बमोजिमको खर्च सचिवालयले व्यहोर्नेछ ।

तर सभामुख, उपसभामुख र विपक्षी दलको नेताको स्वदेशमा उपचार हुन नसकी मेडिकल बोर्डको सिफारिसमा नेपाल सरकारको सहमति लिई विदेशमा उपचार गराउनु परेमा प्रदेश सरकारले तोकेको उपचार खर्च पाउनेछन् ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको उपचार खर्च बापतको रकम सचिवालयले पदाधिकारी वा सदस्य भर्ना भएको अस्पताललाई भुक्तानी गर्नेछ ।

१२. दृष्टिविहिन र अशक्त पदाधिकारी तथा सदस्यलाई विशेष सुविधा : (१) कुनै पदाधिकारी वा सदस्य दृष्टिविहिन वा शारीरिक रूपले अशक्त भई हिँडडुल गर्न निजलाई सहयोगीको आवश्यकता छ भन्ने कुरा सभामुखलाई जानकारी दिएमा सभामुखको आदेशमा त्यस्तो पदाधिकारी वा सदस्यलाई एक जना सहयोगी राख्न दिइनेछ ।

तर त्यस्तो सहयोगी बैठक कक्षमा बस्न पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सहयोगीलाई देहाय बमोजिमको सुविधा प्राप्त हुनेछ:-

(क) दैनिक भत्ता : पदाधिकारी वा सदस्यले पाउने दैनिक भत्ताको आधा ।

(ख) भ्रमण भत्ता : पदाधिकारी वा सदस्यले भ्रमण गर्दा पाए सरहको सुविधा ।

१३. बिल भरपाई पेश गर्नु पर्ने : पदाधिकारी वा सदस्यले पहिलो पटक प्रदेश सभाको अधिवेशनमा आउँदाको हवाई जहाज वा बसको टिकट बापत भएको खर्चको बिल भरपाई पेश गर्नु पर्नेछ ।

१४. रकम भुक्तानी : पदाधिकारी र सदस्यले यस ऐन बमोजिम पाउने पारिश्रमिक, भत्ता तथा अन्य सुविधा बापतको रकम सचिवालयबाट बैंक मार्फत पाउनेछन् ।

१५. सुविधा नपाउने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै पदाधिकारी वा सदस्य निलम्बन भएमा त्यस्तो निलम्बन भएको अवधिभर वा कुनै फौजदारी कसूरमा अदालतको आदेश बमोजिम थुना वा कैदमा रहेमा त्यसरी थुना वा कैदमा रहेको अवधिभरको लागि निजले यस ऐन बमोजिम पाउने पारिश्रमिक तथा सुविधा पाउने छैन ।

तर निजको निलम्बन फुकुवा भएमा वा अदालतबाट सफाई पाएमा सुविधा रोक्का भएको मिति देखि पारिश्रमिक तथा सुविधा पाउनेछ ।

१६. पारिश्रमिक वा निवृत्तिभरण रोजी लिन पाउने : सरकारी कोषबाट निवृत्तिभरण पाएको व्यक्ति पदाधिकारी वा सदस्यमा निर्वाचित भएमा त्यस्तो पदाधिकारी वा सदस्यले यस ऐन बमोजिमको पारिश्रमिक वा निवृत्तिभरण मध्ये कुनै एक रोजी लिन पाउनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि “सरकारी कोष” भन्नाले देहायको कुनै कोष सम्भन्नु पर्छ:-

- (क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको संचित कोष वा अन्य सरकारी कोष,
- (ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएको संस्थान, निगम, बोर्ड, प्राधिकरण, प्रतिष्ठान वा यस्तै कुनै निकायको कोष,
- (ग) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदानबाट सञ्चालित कोष,
- (घ) सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिलाई निवृत्तिभरण प्रदान गर्न प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको कोष ।

१७. सुरक्षाको व्यवस्था : सभामुख तथा उपसभामुखलाई आवश्यक पर्ने सुरक्षाको व्यवस्था प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१८. बचाउ : यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि गरिएका काम कारवाही यस ऐनसँग नबाभिएको हदसम्म यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

१९. अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्ने : प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची-१

(दफा ३ को उपदफा (१), दफा ४ को उपदफा (१) र (२), दफा ५ को उपदफा (३) र (५) दफा ६को उपदफा (१), दफा ७, दफा ८को उपदफा (२) र दफा ९सँग सम्बन्धित)
पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा

क्र.सं.	सुविधाको किसिम	इकाई दर	सभामुख	उपसभामुख	विपक्षी दलको नेता	सत्ता पक्षको प्रमुख सचेतक र सभापति	विपक्षी दलको प्रमुख सचेतक/सत्ता पक्षको सचेतक/दलको प्रमुख सचेतक	सदस्य
१.	पारिश्रमिक	प्रति महिना रु.	५३,०००।-	५०,०००।-	५०,०००।-	४८,०००।-	४८,०००।-	४५,०००।-
२.	बैठक भत्ता	प्रति दिन रु.	१०००।-	१०००।-	१०००।-	१०००।-	१०००।-	१०००।-
३.	आवास सुविधा	प्रति महिना रु.	-	-	१५,०००।-	१५,०००।-	१५,०००।-	१५,०००।-
४.	फर्निचर खर्च (सरकारी घरको बन्दोबस्त नभएमा)	एकमुष्ट रु.	-	-	४५,०००।-	४५,०००।-	४५,०००।-	४५,०००।-
५.	सवारी इन्धन	प्रति महिना लिटर	२००	१५०	१५०	१५०	१५० (विपक्षी दलको प्रमुख सचेतकलाई मात्र)	-
६.	मोविल	त्रैमासिक लिटर	१०	१०	१०	१०	१० (विपक्षी दलको प्रमुख सचेतकलाई मात्र)	-
७.	विजुली, धारा	प्रति महिना रु.	बिल अनुसार	बिल अनुसार	१५००।-	१५००।-	१५००।-	१५००।-
८.	सञ्चार सुविधा	प्रति महिना	बिल	२०००।-	२०००।-	२०००।-	२०००।-	२०००।-

	(टेलिफोन, इन्टरनेट र पत्रपत्रिका)	रु.	अनुसार					
९.	आन्तरिक भ्रमण खर्च	प्रति दिन रु.	२५००१-	२०००१-	२०००१-	२०००१-	२०००१-	२०००१-
*१०	वैदेशिक भ्रमण खर्च	अमेरिकी डलर	२२५१-	१७५१-	१७५१-	१७५१-	१७५१-	१७५१-
११.	यातायात सुविधा (वैठक बसेको दिनमा मात्र)	रु.	-	-	-	-	-	५००१-

द्रष्टव्यः

- सरकारी आवासमा बस्ने उपसभामुखलाई बिजुली धारा खर्च वापत बिल अनुसार तर निजी आवासमा बसेमा मासिक रुपमा रु. १,५००१- भुक्तानी दिइनेछ ।
- सत्तापक्षको सचेतक र दलको प्रमुख सचेतकलाई मासिक यातायात खर्च वापत रु.१५,०००१- उपलब्ध गराइनेछ ।

प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यले विदेश भ्रमण गर्दा पाउने
दैनिक तथा भ्रमण भत्ता प्रयोजनको लागि:

१. विदेश भ्रमण गर्दा भारतको चेन्नाई, हैदराबाद, बैंगलोर, मुम्बई, दिल्ली, कोलकाता र बङ्गलादेशको ढाका र चटगाउँ बाहेक अन्य स्थानमा रात बिताउनु पर्दा माथि उल्लेखित दरको पचास प्रतिशत रकम मात्र दिइनेछ।
२. युरोपियन मुलुकहरू, अष्ट्रेलिया, न्यूजिल्याण्ड, अमेरिका, क्यानडा, कुवेत, कोरिया, जापान, हङ्कङ्ग, रुस, कतार, जाम्बिया, यू.ए.ई., सिंगापुर, लेबनान, बहराइनको भ्रमण गर्दा माथि उल्लेखित दरमा तेत्तीस प्रतिशत थप रकम दिइनेछ।
३. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट दैनिक भत्ता बापतको रकम उपलब्ध गराइएको अवस्थामा उल्लेखित दैनिक भ्रमण भत्ता बापतको रकम उपलब्ध गराइने छैन।
४. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट खाना बस्न र यातायात खर्च मात्र दिएकोमा दैनिक भ्रमण भत्ताको पच्चिस प्रतिशत रकम उपलब्ध गराइनेछ।
५. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट बस्न मात्र उपलब्ध

- भएमा दैनिक भ्रमण भत्ताको तेत्तिस प्रतिशत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
६. विदेश भ्रमण गर्दा आमन्त्रण गर्ने राष्ट्रको सरकार वा कुनै संस्थाबाट खाना मात्र उपलब्ध भएमा दैनिक भ्रमण भत्ताको छैसठ्ठी प्रतिशत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
७. पदाधिकारी वा सदस्यले नेपाल बाहिरको भ्रमण गर्दा सम्बन्धित राष्ट्र वा संस्थाले निर्धारण गरे बमोजिमको बिमा गर्दा लाग्ने शुल्क भुक्तानी दिइनेछ ।
८. भ्रमण सम्बन्धी थप व्यवस्था:
- (क) जिल्ला भ्रमण गर्नु पूर्व सभामुखबाट स्विकृति लिनु पर्ने ।
- (ख) भ्रमण खर्च मितव्ययी हुनु पर्ने ।
- (ग) एक जिल्लामा एक पटकमा दुई दिनभन्दा बढी नबस्ने व्यवस्था गर्ने र उपलब्ध भएसम्म सरकारी गेष्ट हाउसमा बस्ने प्रबन्ध गर्नु पर्ने ।
- (घ) अत्यावश्यक नपरी एक जिल्लामा महिनामा एक पटकभन्दा बढी भ्रमण नगर्ने ।
- (ङ) भ्रमणबाट फर्के पछि सभामुख समक्ष प्रतिवेदन पेश गरेर मात्र भ्रमण बिल भुक्तानी गरिने ।

अनुसूची-२
(दफा ढको उपदफा (१), (३)र (४) सँग सम्बन्धित) निजी सचिवालय र स्वकीय कर्मचारी सुविधा

क्र.सं.	सुविधाको किसिम	ईकाई दर	सभामुख	विपक्षी दलको नेता	उपसभामुख	सत्ता पक्षको प्रमुख सचेतक/विपक्षी दलको प्रमुख सचेतक	सभापति	दलका नेता	सदस्य
१.	स्वकीय सचिव (रा.प.द्वितीय श्रेणी वा सो सरह)	जना	१	-	-	-	-	-	-
२	स्वकीय सचिव (रा.प.तृतीय) श्रेणी वा सो सरह)	जना	-	१	१	-	-	-	-
३.	प्रेस संयोजक (रा.प.तृतीय श्रेणी वा सो सरह)	जना	१	-	-	-	-	-	-
४.	स्वकीय सहायक (कम्प्युटर अपरेटर, रा.प.अनं.प्रथम श्रेणी वा सो सरह)	जना	१	-	-	-	-	-	-
५.	स्वकीय सचिव (रा.प.अनं.प्रथम श्रेणी वा सो सरह)	जना	-	-	-	१	१	१	१

६.	ह.स.चा.(प्रथम स्तर)	जना	१	१	१	१	१	-	-
७.	स्वकीय सहयोगी (कार्यालय सहयोगी प्रथम सरह)	जना	१	१	१	१	१	-	-
८.	निजी सचिवालयको बन्दोबस्त	प्रति महिना रु.	२,०००।-	१,७५०।-	१,७५०।-	१,७५०।-	१,७५०।-	१,२००।-	-
९.	अतिथि सत्कार	प्रति महिना रु.	१०,०००।-	३,०००।-	३,०००।-	३,०००।-	३,०००।-	३,०००।-	-

द्रष्टव्यः

१. स्वकीय सचिवालयका कर्मचारीहरुले शुरु स्केल अनुसारको तलवमात्र पाउनेछन् ।
२. स्वकीय सचिवालयका कर्मचारीहरुले यस ऐन बमोजिम प्राप्त गर्ने पारिश्रमिक निजहरुको बैंक खातामा उपलब्ध गराइनेछ ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०४/१४

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०४/२८

मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा सेवाका अन्य

शर्तका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : नेपालको संविधानको धारा १६० बमोजिम नियुक्त भएका मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य, अधिकार र पारिश्रमिक सेवाको शर्त र सुविधा सम्बन्धमा आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रदेश नं. ५ को प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य, अधिकार र सेवाका अन्य शर्तसम्बन्धी ऐन, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

(३) यो ऐन प्रदेश नं. ५ मा लागु हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,—

(क) "अदालत" भन्नाले सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत, जिल्ला अदालत सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कानून बमोजिम मुद्दाको कारवाही र किनारा गर्न अधिकार प्राप्त अन्य अदालत समेतलाई जनाउनेछ ।

(ख) “न्यायाधिवक्ता” भन्नाले प्रदेशभित्र रहेका महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय अन्तर्गतका सह न्यायाधिवक्ता, उप न्यायाधिवक्ता, जिल्ला न्यायाधिवक्ता सम्झनु पर्छ र सो शब्दले न्यायाधिवक्ता भई काम गर्न तोकेको अन्य कर्मचारीलाई समेत जनाउनेछ ।

- (ग) "प्रदेश" भन्नाले नेपालको संविधानको अनुसूची- ४ बमोजिमको प्रदेश नं. ५ सम्झनु पर्छ ।
- (घ) "महान्यायाधिवक्ता" भन्नाले नेपालको संविधानको धारा १५७ को उपधारा (२) बमोजिम नियुक्त महान्यायाधिवक्ता सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) "मुख्य न्यायाधिवक्ता" भन्नाले नेपालको संविधानको धारा १६० को उपधारा (२) बमोजिम नियुक्त मुख्य न्यायाधिवक्ता सम्झनु पर्छ ।
- (च) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनु पर्छ ।

३. मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयको स्थापना : (१) प्रदेशको राजधानी रहेको स्थानमा मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय स्थापना हुनेछ ।

(२) प्रदेशभित्र रहेका जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयहरू र उच्च सरकारी वकिल कार्यालयले मुख्य न्यायाधिवक्ता कार्यालयको समन्वयमा रही संविधानको धारा १६२ र २१४ अनुसार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको कार्यभार पुरा गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने कर्तव्य र दायित्व हुनेछ ।

(३) प्रदेशभित्र रहेका जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयहरू र उच्च सरकारी वकील कार्यालयहरू अपराध अनुसन्धान गर्ने अन्य निकायहरूले मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयसंग समन्वय गरी आफ्नो कार्य सम्पादन गर्ने छन् ।

४. मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) नेपालको संविधानको धारा १६० को उपधारा (५) र (७) मा उल्लिखित

काम, कर्तव्य र अधिकारका साथै मुख्य न्यायाधिवक्ताको देहायका काम, कर्तव्य र अधिकार हुनेछः-

- (क) प्रदेश सरकार वादी वा प्रतिवादी भएको वा प्रदेश सरकारको हक, हित वा सरोकार रहेको, संविधान वा कानूनको व्याख्या सम्बन्धी कुनै जटिल संवैधानिक वा कानूनी प्रश्न समावेश भएको वा सम्बन्धित प्रदेशको सन्दर्भमा सार्वजनिक महत्व वा सार्वजनिक सरोकारको विचाराधीन मुद्दामा प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारको तर्फबाट अदालत वा न्यायिक निकायमा प्रदेश सरकारको नामबाट मुद्दा दायर गर्ने तथा सम्बन्धित अदालतमा उपस्थित भई प्रतिरक्षा गर्ने, गराउने,
- (ख) प्रदेश सरकार र मातहतका निकायहरूका नाममा अदालतबाट भएका आदेश वा फैसलाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न, गराउन प्रदेशको मन्त्रालय, सचिवालय, विभाग वा कार्यालयलाई पत्राचार गरी कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने, गराउने,
- (ग) प्रचलित प्रदेश कानूनको कार्यान्वयनको क्रममा कुनै कठिनाई आइपरेमा वा प्रदेशको कार्यक्षेत्रको कुनै विषयमा

तत्काल कानून बनाउनु पर्ने वा भैरहेको कानून संशोधन गर्न वा बनिरहेको कानून लागू गर्नु पर्ने देखिएमा कारण खुलाई प्रदेश सरकार समक्ष राय सुझाव पेश गर्ने,

(घ) प्रदेश सरकारका मन्त्रालय, सचिवालय र सो अन्तर्गतका कार्यालयबाट अदालतमा प्रस्तुत हुने लिखित जवाफ लगायतका कानूनी लिखतमा स्तर कायम गर्न कार्यालयहरू बीच आवश्यक समन्वय गर्ने,

(ङ) प्रदेशभिन्नका हिरासत तथा थुनुवा कक्षको अनुगमन र निरीक्षण गरी थुनुवाहरू उपर मानवोचित व्यवहार नभएको भए मानवोचित व्यवहार गर्न सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

(२) जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयहरू र उच्च सरकारी वकिल कार्यालयहरूले आफुले गरेको कामको प्रतिवेदन मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) मुख्य न्यायाधिवक्ताले प्रदेश सरकारको हक हित निहित रहेको मुद्दामा अभियोगपत्र तयार गर्ने कार्यमा सम्बन्धित जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय वा विभागिय अधिकारीलाई आवश्यकता अनुसार निर्देशन दिन सक्नेछ।

(४) प्रदेश सरकारलाई सरोकार पर्ने कुनै मुद्दामा बहस पैरवी वा प्रतिरक्षाको लागि सम्बन्धित अधिकारीले मुख्य न्यायाधिवक्तालाई अनुरोध गरी पठाएमा मुख्य न्यायाधिवक्ता आफैले प्रतिनिधित्व गर्न वा अन्य न्यायाधिवक्तालाई प्रतिनिधित्व गर्न खटाउन सक्नेछ ।

(५) कुनै अदालत वा अर्धन्यायिक निकायबाट भएको निर्णय वा आदेशबाट प्रदेश सरकारको हकहित वा सार्वजनिक हितमा असर पर्ने रहेछ र त्यस्तो निर्णय वा आदेश विरुद्ध मुद्दा दायर गर्न, पुनरावेदन गर्न वा पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन वा अन्य कुनै कानूनी उपचार प्राप्त गर्न कानून बमोजिम कुनै अधिकारी तोकिएको रहेनछ भने मुख्य न्यायाधिवक्ता वा निजले तोकेको अन्य न्यायाधिवक्ताले त्यस्तो निर्णय वा आदेश विरुद्ध कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायमा मुद्दा दायर गर्न, पुनरावेदन गर्न वा पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्नेछ ।

(६) प्रदेश कानून बमोजिम स्थापित संस्था वा निकायले गरेको कुनै निर्णय वा काम कारवाहीबाट प्रदेश सरकारको हकहित प्रतिकूल भएको वा संविधान वा प्रचलित कानूनको उल्लङ्घन वा सार्वजनिक हित विपरीत भएको छ भन्ने मुख्य न्यायाधिवक्तालाई लागेमा र त्यस्तो निर्णय वा काम कारवाही विरुद्ध उजूर गर्न कानूनले कुनै अधिकारी तोकिएको रहेनछ भने मुख्य न्यायाधिवक्ता आफैले वा निजले तोकेको अन्य न्यायाधिवक्ताले त्यस्तो निर्णय वा काम कारवाही विरुद्ध कानूनी उपचार प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

(७) मुख्य न्यायाधिवक्तालाई प्रदेश सरकारको हकहित र सरोकार रहेको विषयमा नेपालको जुनसुकै अदालत, न्यायिक निकाय, कार्यालय र पदाधिकारी समक्ष उपस्थित हुने अधिकार हुनेछ ।

(८) मुख्य न्यायाधिवक्ताले प्रदेश सभा वा सोको कुनै समितिले गरेको आमन्त्रण बमोजिम त्यस्तो बैठकमा उपस्थित भई कानूनी प्रश्नको सम्बन्धमा राय व्यक्त गर्न सक्नेछ ।

(९) सरकारवादी हुने मुद्दाको अनुसन्धान प्रकृया अपर्याप्त भएको वा अनुसन्धानमा कुनै खास तरिका वा विधि अपनाउनु पर्ने वा अनुसन्धानका सम्बन्धमा अन्य निर्देशन दिन उपयुक्त देखेमा अनुसन्धान तहकिकात गर्ने अधिकारी वा जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयहरू वा उच्च सरकारी वकिल कार्यालयलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(१०) कुनै गम्भीर वा सार्वजनिक महत्वको वा प्रदेश सरकारलाई सरोकार पर्ने कुनै मुद्दामा तोकिएको न्यायाधिवक्ताको अतिरिक्त अन्य न्यायाधिवक्ता वा अन्य कानून व्यवसायी खटाई मुद्दा दायर गर्न, अभियोजन एवं बहस पैरवी गर्नु आवश्यक छ भन्ने लागेमा सो बमोजिम गर्न सक्नेछ ।

(११) महान्यायाधिवक्ताको परामर्श र समन्वयमा उच्च सरकारी वकिलको कार्यालय र जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालयको अनुगमन गरी आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(१२) उपदफा (१०) बमोजिमको निर्देशनको पालना गर्नु महान्यायाधिवक्ताले अन्यथा आदेश दिएमा बाहेक सम्बन्धित अधिकारीको कर्तव्य हुनेछ ।

(१३) मुख्य न्यायाधिवक्ताले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये केही अधिकार मातहतका अन्य न्यायाधिवक्तालाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(१४) अनुसन्धानको क्रममा रहेको कुनै सरकारवादी मुद्दा नचलाउने वा फिर्ता लिनु पर्ने मनासिब वा पर्याप्त आधार देखिएमा त्यस्तो निर्णय लिदा मुख्य न्यायाधिवक्ताको राय लिनसकिने छ ।

(१५) मुख्य न्यायाधिवक्ताले आफ्नो पदिय दायित्व पुरा गर्ने क्रममा प्रदेश सरकारका तर्फबाट कुनै मातहत निकाय वा कार्यालयलाई दिएको राय वा निजले आफ्नो कर्तव्यको पालना गर्ने सिलसिलामा व्यक्त गरेको रायलाई लिएर निज उपर कुनै मुद्दा चलाउन पाइने छैन ।

५. सहयोग गर्नुपर्ने : (१) प्रदेश सरकार वादी भएको मुद्दा वा प्रदेश सरकारलाई सरोकार पर्ने अन्य कुनै मुद्दा कुनै अदालत वा निकायमा विचाराधीन रहेको अवस्थामा वा मुद्दा दायर गर्नुपर्ने देखिएमा साक्षी प्रमाण जुटाउने लगायतका काममा प्रदेश स्थित सम्बन्धित मन्त्रालय वा निकायले मुद्दाको वस्तुस्थिति बुझेको कर्मचारी खटाई सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

(२) प्रदेश सरकारलाई सरोकार पर्ने मुद्दामा आवश्यक पर्ने निर्णय, मिसिल, फाईल वा कागजात मुख्य न्यायाधिवक्ता वा अन्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट माग भई आएमा प्रदेशका सम्बन्धित मन्त्रालय, सचिवालय वा कार्यालयका कार्यालय प्रमुखले यथाशीघ्र पठाउनु पर्नेछ ।

६. लिखित जवाफ पेश गर्नुपर्ने : प्रदेश सरकार र सो अन्तर्गतका निकायहरूले अदालत वा न्यायिक निकायहरूमा निवेदन, लिखित

जवाफ, प्रतिउत्तर, पुनरावेदन आदि पेश गर्दा मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय वा सोसँग सम्बन्धित न्यायाधिवक्ताको कार्यालयसँग समन्वय गरी पेश गर्नु पर्नेछ ।

७. कानूनी राय माग गर्दा पुन्याउनु पर्ने रीत : (१) प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारले तोकिएको अधिकारीले वा प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकार मातहतका कार्यालयहरूले कुनै संवैधानिक वा कानूनी प्रश्नमा मुख्य न्यायाधिवक्ता वा अन्य न्यायाधिवक्तासँग राय माग गर्दा देहाय बमोजिमको रीत पूरा गरेको हुनु पर्नेछ:-

- (क) जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो विषयमा निर्णय गर्ने अधिकार त्यस्तो राय माग गर्ने कार्यालय वा अधिकारीलाई भएको हुनु पर्नेछ,
- (ख) जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सोसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण विवरण संक्षेपमा खुलाई सम्बन्धित कागजात संलग्न गरिएको हुनु पर्नेछ,
- (ग) राय मागिएको विषयमा स्पष्टरूपमा संवैधानिक वा कानूनी प्रश्न उल्लेख गरिएको हुनु पर्नेछ,
- (घ) जुन विषयमा राय मागिएको हो सो विषयमा अन्य कुनै कार्यालय वा अधिकारीको समेत राय लिनु पर्ने वा अन्य कुनै प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने भएमा सो सबै प्रक्रिया पूरा गरी राय मागिएको हुनु पर्नेछ,

(ड) जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो विभागीय राय सहित सम्बन्धित कार्यालयको दृष्टिकोण उल्लेख भएको हुनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम राय माग गरिएको विषय र राय दिएको विषय गोप्य रहनेछ ।

८. **बहस व्यवस्थापन** : (१) प्रदेश सरकारलाई सरोकार पर्ने मुद्दामा मुख्य न्यायाधिवक्ताले कुनै विशेष लिखित निर्देशन दिएको रहेछ भने सोको अधीनमा रही अन्य न्यायाधिवक्ताले व्यावसायिक आचरणको पालना गरी मुद्दामा बहस गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बहस पैरवी गरेको कारणलाई मात्र आधार लिई अन्य न्यायाधिवक्ता उपर कुनै कारबाही गरिने वा गाली बेइज्जती मुद्दा चलाइने छैन ।

९. **कारबाहीको लागि लेखी पठाउने** : प्रदेश सरकारको हकहित र सरोकार रहेको मुद्दामा कुनै अधिकारीले लापरवाही वा बदनियतसाथ काम गरेको वा संलग्न वा उल्लेख गर्नु पर्ने उपलब्ध प्रमाण वा सबुत संलग्न वा उल्लेख नगरी मुद्दालाई कमजोर बनाएको मिसिलबाट देखिएमा मुख्य न्यायाधिवक्ताले त्यस्तो अधिकारीलाई निजको सेवा शर्तसम्बन्धी कानूनबमोजिम विभागीय कारवाहीको लागि महान्यायाधिवक्ता समक्ष लेखी पठाउनेछ ।

१०. **निर्देशन पालना गर्नु पर्ने** : (१) महान्यायाधिवक्ताले मुख्य न्यायाधिवक्तालाई संविधान र प्रचलित प्रदेश कानूनको कार्यान्वयनको सम्बन्धमा आवश्यक सुझाव वा मार्गदर्शन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम महान्यायाधिवक्ताले दिएको सुझाव वा मार्गदर्शनको पालन गर्नु मुख्य न्यायाधिवक्ताको कर्तव्य हुनेछ तर संघ र प्रदेशको सरोकार निहित रहेको विषयमा उक्त व्यवस्था लागु हुने छैन।

११. काम कारवाहीको प्रतिवेदन : (१) मुख्य न्यायाधिवक्ताले मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय र मातहतका अन्य न्यायाधिवक्ताको काम कारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन तोकिएको ढाँचामा प्रदेश प्रमुख समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो प्रतिवेदन मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत प्रदेश सभामा पेश हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदन महान्यायाधिवक्तालाई समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्रत्येक आर्थिक वर्षको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको दुई महिनाभित्र पठाउनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम पेश गरिने वार्षिक प्रतिवेदनमा अन्य कुराका अतिरिक्त आफ्नो र मातहतका कार्यालयको भौतिक स्थिति, कार्यबोझ, काम कारवाहीको वास्तविक स्थिति चित्रण गरी आवश्यक अन्य विषय समेत उल्लेख गरी सिफारिस र सुझावहरु समेत उल्लेख गरेको हुनु पर्नेछ ।

१२. पारिश्रमिक र अन्य सुविधा : (१) मुख्य न्यायाधिवक्तालाई यस ऐनको अनुसूची-१ मा उल्लेख भए अनुसारको सुविधा प्राप्त हुनेछ । यो सुविधा नियुक्ति भएको मितिदेखि लागु हुनेछ ।

(२) मुख्य न्यायाधिवक्ता पदीय कामको सिलसिलामा दुर्घटनामा परी निजको दुर्घटना भई अंगभंग भई वा चोटपटक लागी अशक्त भएको अवस्थामा उपयुक्त उपचार खर्च तथा आर्थिक सहायता प्रदेश सरकारले दिन सक्नेछ ।

१३. लुगाभत्ता : मुख्य न्यायाधिवक्तालाई प्रत्येक वर्षको चैत्र मसान्तमा अनुसूची - १ मा उल्लेख भए बमोजिमको रकम दिइनेछ ।

१४. चाडपर्व खर्च : (१) मुख्य न्यायाधिवक्ताले आफ्नो धर्म, संस्कृति र परम्परा अनुसार मनाउने चाडपर्वको लागि आफूले खाईपाई आएको एक महिनाको पारिश्रमिक बराबरको रकम प्रत्येक वर्ष चाडपर्व खर्चको रूपमा पाउनेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको रकम मुख्य न्यायाधिवक्ताले एक आर्थिक वर्षमा एक पटक आफ्नो धर्म, संस्कृति र परम्परा अनुसार मनाउने मुख्य चाडपर्वको अवसरमा भुक्तानी लिन पाउनेछन् ।

१५. सहयोगी र हल्का सवारी चालक भर्ना गर्न पाउने : मुख्य न्यायाधिवक्ताले आफू पदमा बहाल रहेसम्म निवासको कामका लागि एकजना श्रेणी बिहिन प्रथमस्तर सरहको कार्यालय सहयोगी र हल्का सवारी चालक भर्ना गर्न पाउनेछ र निजहरूको पारिश्रमिक प्रदेश सरकारले व्यहोर्नेछ ।

१६. अनुसूचीमा हेरफेर : यस ऐनको अनुसूची -१ मा तोकिएको सुविधामा हेरफेर गर्न आवश्यक भएमा खाइपाई आएको सुविधा नघटने गरी प्रदेश सरकारले अनुसूचीमा हेरफेर गरी सुविधा वृद्धि गर्न सक्नेछ ।

१७. बिदा : मुख्य न्यायाधिवक्ताले देहायका बिदाहरू पाउनेछ :-

(क) भैपरी आउने बिदा,

(ख) पर्व बिदा,

- (ग) घर बिदा,
- (घ) बिरामी बिदा,
- (ङ) किरिया बिदा,
- (च) विशेष बिदा,
- (छ) प्रसूति बिदा,
- (ज) प्रसूति स्याहार बिदा ।

१८. **भैपरी र पर्व बिदा** : (१) मुख्य न्यायाधिवक्ताले प्रत्येक वर्ष पूरा पारिश्रमिक सहितको छ दिन भैपरी आउने बिदा र छ दिन पर्व बिदा लिन पाउनेछ ।

(२) एक वर्षको भैपरी र पर्व बिदा अर्को वर्षलाई संचित गर्न पाइने छैन ।

(३) भैपरी र पर्व बिदा आधा दिन समेत लिन पाइनेछ ।

१९. **घर बिदा** : (१) मुख्य न्यायाधिवक्ताले काम गरेको अवधिको बाह्र दिनको एक दिनको दरले पूरा पारिश्रमिक सहितको घर बिदा पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको घर बिदा बढीमा एक सय पचास दिनसम्म संचित गरी राख्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संचित रहेको घर बिदा वापत मुख्य न्यायाधिवक्ता पदमा नरहेमा आफूले खाईपाई आएको पारिश्रमिकको दरले हुन आउने रकम एकमुष्ट लिन पाउनेछ ।

२०. **बिरामी बिदा** : (१) मुख्य न्यायाधिवक्ताले प्रत्येक वर्ष बाह्र दिनका दरले पारिश्रमिक सहितको बिरामी बिदा पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको बिरामी बिदा नलिएमा संचित हुँदै जानेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संचित रहेको बिरामी बिदा वापत मुख्य न्यायाधिवक्ता पदमा नरहेमा आफूले खाईपाई आएको पारिश्रमिकको दरले हुन आउने रकम एकमुष्ट लिन पाउनेछ ।

२१. **किरिया बिदा** : मुख्य न्यायाधिवक्ता आफैले किरिया बस्नु पर्दा कुल धर्म वा संस्कार अनुसार बढीमा पन्ध्र दिनको पारिश्रमिक सहितको किरिया बिदा पाउनेछ ।

२२. **विशेष बिदा** : कुनै विशेष कारणले मुख्य न्यायाधिवक्तालाई लामो समयसम्म बिदा आवश्यक परेमा कारण उल्लेख गरी एक वर्षमा बढीमा तीस दिन खाईपाई आएको आधा पारिश्रमिक सहितको बिदा लिन सक्नेछ ।

२३. **प्रसूति विदा** : (१) महिला मुख्य न्यायाधिवक्ताले प्रसूतिको अधिपछि गरी अन्ठानब्वे दिन प्रसूति विदा लिन पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रसूति विदा लिएको मुख्यन्यायाधिवक्ताले चाहेमा थप छ महिनासम्म बेतलवी प्रसूति विदा लिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको विदा लगातार रुपमा लिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको प्रसूति विदामा बस्ने मुख्य न्यायाधिवक्ताले पूरा तलब पाउनेछ ।

२४. **प्रसूति स्याहार विदा** : (१) मुख्य न्यायाधिवक्ताको पत्नी सुत्केरी हुने भएमा त्यस्तो मुख्य न्यायाधिवक्ताले सुत्केरीको अधि वा पछि गरी पन्ध्र दिन प्रसूति स्याहार विदा लिन पाउनेछ ।

(२) प्रसूति स्याहार विदामा बस्ने मुख्य न्यायाधिवक्ताले पूरा तलब पाउनेछ ।

२५. **विदा दिने पदाधिकारी** : (१) मुख्य न्यायाधिवक्ताले भैपरी विदा र पर्व विदा आफैले लिन सक्नेछ ।

तर अन्य विदाको स्वीकृति मुख्यमन्त्रीबाट लिनु पर्नेछ ।

(२) मुख्य न्यायाधिवक्ताले विदा बसेको जानकारी मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ र एकै पटक तीन दिनभन्दा लामो समय विदामा बस्नु परेमा मुख्यमन्त्रीको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

२६. **सञ्चय कोष** : मुख्य न्यायाधिवक्ताको पारिश्रमिकबाट दश प्रतिशतका दरले रकम कट्टा गरी त्यस्तो रकममा प्रदेश सरकारले शत प्रतिशत रकम थप गरी कर्मचारी सञ्चय कोषमा जम्मा गरीदिनेछ ।

२७. **क्षेत्राधिकार** : संघीय सरकार र प्रदेश सरकार बीचमा कुनै विवाद उत्पन्न भई त्यस्तो मुद्दामा कानूनी उपचारको लागि आवश्यक जुनसुकै कार्य गर्न बहस पैरवी गर्नु परेमा वा प्रतिरक्षा गर्नु परेमा मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालयका वरिष्ठतम न्यायाधिवक्ताले प्रदेश सरकारको तर्फबाट स्वतन्त्र ढंगले कुनै अदालत वा न्यायिक निकायमा उपस्थित भई प्रदेश सरकारको तर्फबाट प्रतिरक्षा गर्नेछन् ।

२८. **शपथ** : मुख्य न्यायाधिवक्ताले आफ्नो पदको कार्यभार सम्हाल्नु अघि प्रदेश प्रमुखको उपस्थितिमा उच्च अदालतको मुख्य न्यायाधीशसमक्ष अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा पद तथा गोपनीयताको शपथ लिनु पर्नेछ ।
२९. **नियम बनाउने अधिकार** : यो ऐनको कार्यान्वयनका लागि प्रदेश सरकारले मुख्य न्यायाधिवक्तासँग परामर्श गरी नियम र आवश्यक कार्यविधि बनाउन सक्नेछ ।
३०. **आचार संहिता बनाउने अधिकार** : प्रदेश सरकारले मुख्य न्यायाधिवक्ता निजको कार्यालयका अधिकृत तथा दफा ४ को उपदफा (१०) बमोजिम तोकिएको कानून व्यवसायीले पालना गर्नु पर्ने विषयमा आचार संहिता बनाई लागु गर्न सक्नेछ ।
३१. **खारेजी र बचाउ** : यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अगाडि मुख्य न्यायाधिवक्ताको नाममा प्रचलित कानून बमोजिम भएका काम कारवाही यसै ऐन बमोजिम भएको मानिनेछ ।

अनुसूची - १
दफा १२ र १३ सँग सम्बन्धित
मुख्य न्यायाधिवक्ताको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा

क्र.सं.	सुविधाको प्रकार	ईकाई	दर
१	पारिश्रमिक	प्रति महिना रु.	५४,५९०।-
२	विशेष भत्ता	प्रति महिना रु.	१,०००।-
३	आवास सुविधा	प्रति महिना रु.	१७,९५०।-
४	आफ्नो घरमा बस्ने मुख्य न्यायाधिवक्तालाई घर सफाई तथा मर्मत सुविधा	प्रति महिना रु.	८,९७५।-
५	विजुली, धारा, टेलिफोन	प्रति महिना रु.	१,५००।-
६	सवारी इन्धन	प्रति महिना लि.	८०
७	मोविल	त्रैमासिक लि.	५
८	लुगा भत्ता	वार्षिक रु.	१०,०००।-
९	चाडवाड खर्च	वार्षिक रु.	एक

			महिनाको पारिश्रमिक बराबरको रकम
१०	यातायात सुविधा	प्रदेश सरकारबाट प्रदान गरिने सवारी साधन	
११	दैनिक भ्रमण भत्ता	प्रतिदिन रु.	२,०००।-
१२	यात्रा बिमा		१० लाख
१३	विदेश भ्रमण भत्ता	प्रति दिन	१७५ अमेरिकी डलर

अनुसूची- २
(दफा २८ सँग सम्बन्धित)

शपथ

म ..... मुलुक र जनताप्रति पूर्ण वफादार रही सत्य निष्ठापूर्वक प्रतिज्ञा गर्दछु/ईश्वरको नाममा शपथ लिन्छु कि नेपालको राजकीय सत्ता र सार्वभौमसत्ता नेपाली जनतामा निहित रहेको नेपालको संविधानप्रति पूर्ण वफादार रहँदै प्रदेश नं. ५ को मुख्य न्यायाधिवक्ता पदको कामकाज प्रचलित कानूनको अधीनमा रही मुलुक र जनताको सोझो चिताइ, कसैको डर नमानी, पक्षपात नगरी, पूर्वाग्रह वा खराब भावना नलिई इमान्दारिताका साथ गर्नेछु र आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा आफूलाई जानकारीमा आएको गोप्य राख्नु पर्ने कुरा म पदमा बहाल रहँदा वा नरहँदा जुनसुकै अवस्थामा पनि कानूनको पालन गर्दा बाहेक अरु अवस्थामा कुनै किसिमबाट पनि प्रकट वा सङ्केत गर्ने छैन ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०४/२०

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०४/२८

प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका गाउँ सभा र नगर सभाको कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको

विधेयक

प्रस्तावना : प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका गाउँ सभा र नगर सभाको कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

प्रदेश नं. ५ प्रदेशको प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, प्रारम्भ र विस्तार : (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका गाउँ सभा र नगर सभाको कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी (पहिलो संशोधन) ऐन, २०७५ रहेको छ ।

(२) यो ऐन प्रदेश नं. ५ प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ ।

(३) यो ऐन प्रदेश नं. ५ प्रदेश भरका स्थानीय तहको लागि लागू हुनेछ ।

२. प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका गाउँ सभा र नगर सभाको कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी ऐन, २०७५ मा दफा २८ थप : प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका गाउँ सभा र नगर सभाको कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २७ पछि देहायको दफा २८ थपिएको छ :-

“२८. खारेजी र बचाउ : यस पूर्व स्थानीय तहले निर्माण गरेका ऐन यसै ऐन अनुसारको प्रक्रिया अवलम्बन गरी निर्माण गरेको मानिनेछ ।”

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०४/२०

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०४/३१

प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना : प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकाले,

प्रदेश नं. ५ प्रदेशको प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम, प्रारम्भ र विस्तार** : (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी (पहिलो संशोधन) ऐन, २०७५” रहेको छ ।

(२) यो ऐन प्रदेश नं. ५ प्रदेश सरकारले प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ ।

(३) यो ऐन प्रदेश नं. ५ प्रदेश भरका स्थानीय तहको लागि लागू हुनेछ ।

२. **प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४ मा संशोधन** : प्रदेश नं. ५ अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ (यसपछि “मूल ऐन” भनिएको) को दफा ४ को,-

(१) उपदफा (१) मा रहेका “मासिक सुविधा पाउने पदाधिकारी बाहेकका” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “पदाधिकारी, सदस्य तथा” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(२) उपदफा (२) झिकिएको छ ।

३. **मूल ऐनको दफा ६ मा संशोधन** : मूल ऐनको दफा ६ को उपदफा (२) झिकिएको छ ।

सभाबाट पारित मिति: २०७५/०४/२०

प्रमाणीकरण मिति: २०७५/०४/३१